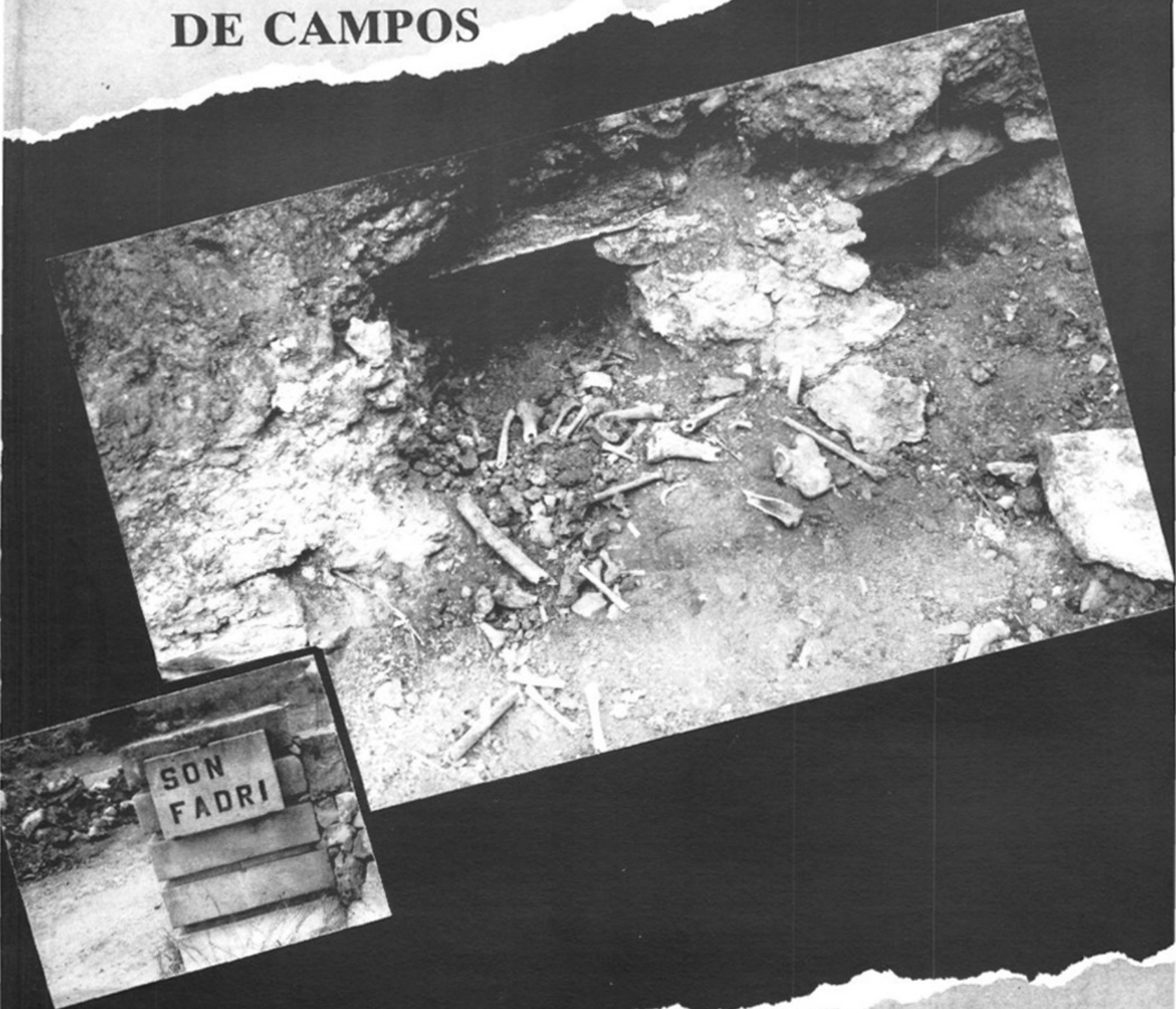

RESSO

DE CAMPOS

Entrevistes

- * Al selleter «Bonjesús»
- * Al conjunt «Brisas»

- Tombes de Son Fadri
- Conflictes al Col·legi Públic
- Quedaran pagesos l'any 2000?

RESSO

Revista mensual
ANY 1
Octubre 1988. Núm. 3

Edita: Obra Cultural Balear de Campos
Informació i correspondència:
Apartat de Correus núm. 40 - Campos

Coordinador: Joan Adrover i Mascaró
Coordinador fotografia: Fotos Vidal

Col·laboradors:

Pere Adrover
Miquel Adrover i Montserrat
Miquel Adrover i Mascaró
Xesc Adrover
Damià Andreu Verger
Toni Amengual
Sebastiana Ballester
Tomeu Barceló
Francesc Blasco
Tomeu Burguera
Pilar Cerezuela
Sebastià Covas
Joan d'es Cafè
Damià Huguet
Joan Juan Pons
Clementina Kokkelink
Josep Lladó
Jaume Lladó
Cosme Mas
Magdalena Mas
Julià Mascaró
Joan Montserrat
Miquel Monserrat
Pere Ollers
Magdalena Rigo
Miquel Roig
Antònia Serra
Antònia Sitjar
Núria Vives

Col·laboració especial de:
Guillem Rosselló i Bordoy
(Director del Museu de Mallorca)
Josep Mascaró i Passarius

Foto Portada: Joan Monserrat
Disseny: Toni Prohens

Subscripció: 1.900 ptes. anuals
Preu d'aquest exemplar: 175 pts.

Depòsit legal: PM.951-1.988

Imprimeix: Informacions Llevant, S.A.
Tel. 55 03 28

Els articles publicats en aquesta revista, expressen únicament l'opinió dels seus autors. O.C.B.-Campos no n'és responsable. La publicació de col·laboracions es farà a criteri del Consell de Gestió, en català, exceptuant-ne l'exercici del dret de rectificació.

Foto: JOAN MONSERRAT

Segurament ja estau assabentats de la troballa que es va fer a la finca de Son Fadri. Ens referim, és clar, a les tombes que allà hi foren descobertes.

En ocasions com aquesta es demostra el grau de maduresa i de cultura d'un poble. En aquest cas, el resultat ha estat ben trist: les tombes han estat profanades.

Sembla que hi hagués a la vila un esbart de corbs afamats i ignorants. No sabeu que hi ha una Llei del Patrimoni Històric Espanyol per la qual vos pot caure una multa de 25 milions de pessetes pel simple fet d'anar a grufar?. Segurament aquests «senyors» deuen ésser d'aquells que es diuen bons cristians, i per ventura n'hi ha qualcú amb molta bona reputació al poble. Creis que en aquesta santa gent els faria cap gràcia veure com es profanen les tombes dels seus avant-passats?.

Un altre punt a tenir en compte seria el de les responsabilitats. L'empresa TRAGSA (l'encarregada de les obres) se'n va donar compte de la troballa de restes?, en cas afirmatiu, ho va comunicar a les autoritats?. Si ho sabien i no ho varen comunicar varen incomplir el seu deure.

Una atenció especial mereixen les autoritats municipals que en un primer moment sembla que se'n desentengueren del fet: fins després de tres o quatre setmanes no es varen moure. Les primeres notícies que varen rebre tant els responsables del Museu de Mallorca com altres investigadors sortien de particulars (els espoliadors aprofitaren aquest temps per fer la seva). Però ara, una vegada comprovada la importància del jaciment, sembla que han pres una sèrie de mesures per preservar-lo i que permetran el seu estudi posterior, la qual cosa sempre és motiu de lloança.

L'espoliació d'aquestes tombes ha estat només un dels molts d'atemptats que es cometen cada dia contra els bens naturals, arqueològics i monumentals a la nostra illa. Les causes són ben clares: per una banda la falta de sensibilitat i cultura de molta gent, i per una altra la desídia, en general, de les autoritats que tenen l'obligació de vetlar per una riquesa que és el patrimoni no d'uns pocs entesos, sinó el patrimoni de tot un poble.

Lletres a la tieta

Benvolguda Tieta, rebeu amb aquestes lletres la més sincera de les meves salutacions i les gràcies anticipades per la vostra futura resposta.

En primer lloc, vull agrair-vos els savis consells que em fereu arribar, de seguida els vaig posar en pràctica i bons resultats m'han donat, fins ara. Això de parlar del temps en no saber que s'ha de dir és una bona solució, mai no hagués sospitat que una cosa tan senzilla fos tan profitosa; encara que, i al mateix temps, és un poc delicada. Vegeu el perquè:

L'altra dia vaig anar a una tenda de roba i, com és clar:

-Bon dia!

-Bon dia! Com anam? Va bé?

-Jo ho trob.

-Idò que dur! (silenci)

I jo, recordant les vostres indicacions li envestesc amb el temps:

-Què farà aquest temps, sembla que no vol refrescar?

-Pareix que no!

-A mi ja em va bé així.

-I a mi no gaire -respon el botiguer-, tenc tota la roba d'hivern al mostrador i fins ara n'he venudes poques peces, i com que ja no és hora de comprar res d'estiu, pots pensar si m'hi va bé.

Vaig haver de fer cop piu.

Després vaig anar a la carnisseria i, un poc esculat per allò d'abans, i després de donar el bon dia, li peg a l'enrevés:

-Vatua l'món, aquest temps, no vol refrescar i, ja és ben hora!

-I vaja ben hora, tot d'una en refrescar la gent començarà a fer matances i al calaix es fa ben coneixedor això.

He arribat a la conclusió, Tieta, que encara em manca una mica de pràctica, la qual esper adquirir amb el temps.

Tieta l'estiu s'acaba, ens acostam a la Fira, a la dels bous no! a l'altra, a la Fira grossa, a la dels tests i de les graelles i dels ganivets i de les mitges i mitjons; la qual esperam gaudir amb un dia esplèndid. Ja se'n parla de valent, però com que l'anyada de tàpares i d'ametlles no ha estat massa bona, no s'han d'esperar miracles; però vaja, voltes i voltetes en farem de veres.

I ara que parlem de voltes, n'hi ha una partida que en fan tot l'any i a qualsevol hora, del dia i de la nit, més bé de la nit, i en cotxe o moto, mai a peu, i a tota llet, i llavors frenen i tornen arrancar i frenen; res Tieta, us ho podeu imaginar, per dormir ens hem de posar cotó a les orelles. Això ja ve d'enrera i no sé per quins set sous no s'hi ha posat remei. Tothom sap qui són, els que ho haurien de saber sembla que no, i és que, renou a part, són un perill per a qualsevol que passetgi per la Vila, llavors en haver-hi hagut alguna desgràcia arribaran les lamentacions, i ja serà tard.

Els campaners sempre ens hem demanat, qui va matar la cussa d'en Noretà? jo ja ho sé (vos ho contaré un altre dia). Avui us parlaré d'un altre crim, més recent i tan cruel com aquell. Resulta que, en una zona del poble no queda quasi cap moix, un rera l'altre han desaparegut, en un principi la gent no li donava massa importància, però és que ara no en queda ni un i les rates s'hi han posat. «Conta-ho a la Tieta, ella que és tan animalera», em va dir una veinada del carrer, i així ho faig.

La manera que empren per eliminar els animals es desconeix, però la gent començà a cavil·lar i ha arribat a la conclusió que no és amb verí, puix trobarien els cadàvers, al manco algú. Trons no en senten, llavors també podem deixar de banda les escopetes. Tot això fa pensar que els agafen amb una gàbia i els maten amb una garrotada o també es diu que l'assassí posa un troç de carn a un ham de parar llences i si l'animal queda empescat: ja l'ha cagada! Això de l'ham, encara que sembli una bestiesa no ho és, devora ca'n Gralla, a dins una cuneta en trobaren un amb un ganxo d'aquests dins la boca i amb el cap esclafat. Jo em deman quin dels dos és l'animal.

Bé Tieta, per llevar-vos el mal gust de boca, i sabent que us agraden us envïi una glosa que vaig sentir dir un dia d'aquests.

Sense més es despedeix el vostre nebot del desnormalitzat poble de Campos.

Set senalles, catorze anses;
sis nassos dotze forats
i cent-vint culs ajuntats
fan dues-centes quaranta anques.

I és que hi ha coses que amb el temps no baraten. Adeu!

Cartes dels lectors

«EL 21-S»

El passat dimecres, 21-9-88, vàrem quedar ben esculats quan vàrem saber que una telefonada del Ministeri de Defensa va bastar per fer suspendre l'aprovació de Cabrera com a parc nacional. Veim que els militars «encara hi són», i que bona part dels nostres polítics depenen totalment de Madrid; pareixen titelles, i que se'n toquen els collons de nosaltres i del que és nostre. Prefereixen tenir Cabrera en guerra permanent i ocupada, que tenir-la en pau i lliure.

La cosa bona seria que estiguéssim en campanya electoral; així sí que en parlaríem de Cabrera, i segurament seria parc nacional, però només per guanyar vots; i això ho fan els de AP, PL, UM, i PSOE, perquè ells en parlen molt, però no hi creuen.

En una paraula, esperam que el fet del 21-S no sigui el «COP» al nostre parlament, i que tots aquests politiquets deixin anar la política i es dediquin a fer voreres netes, al menys no faran tan mal paper; perquè al.lots l'única cosa que feis és molta CAGUERA.

Amics de Cabrera lliure

CARTA D'UN TURISTA A CAMPOS

Hola!, som un colom de Xàtiva. Vaig arribar aquí amb sis-centes dotzenes de companys i companyes. L'agència de viatges «Palomos Zuritos S.A.» ens havia ofert una estada a Mallorca de pinyol vermell; és més, a un dels pobles amb les platges més ben conservades del Món, amb moltes barques i de tot.

Arribàrem dia 10 de setembre i les limoussines ens esperaven al port per conduir-nos a un hotel nou devers Sa Ràpita. Una vegada instal.lats ens donaren un bon berenar i cap a la mar s'ha dit. A les dues ens serviren un bon dinar i l'horabaixa tinguérem lliure.

L'endemà dematí pareixia com si els humans haguessin tornat bojós: ahir limoussine, avui coces i mala llet. El berenar no el tastàrem, i poc a poc ens anaren separant uns dels altres com si fóssim a un camp de concentració. Jo, concretament, tenia un fill, un perdut tot s'ha de dir, però un fill al cap i a la fi. No l'he tornat a veure pus mai.

Veia una manota que endinsant-se dins els nostres habitatges, palpant per damunt els cossos de les meves companyes i un darrera l'altre els tiraven al cel i plomes. Alguns morien tot d'una, altres un poc més tard, i al cap i a la fi pocs ho podem contar.

Si em volem fer content no em parlareu mai més de Mallorca, ni de Campos; he vist que de vosaltres no se'n poden fiar, davant allargau la mà i per darrera donau plom.

No val tant la vida d'un colom com la d'un cristià?. I si ara provàssiu de tirar a patates?

Un zurito acollonat

CAIXA DE BALEARS «SA NOSTRA» Sala d'exposicions

PROJECCIÓ DE DIAPOSITIVES.
Autor: GABRIEL CERDÀ (En Gabriel de Ca N'Àngel). Tema: POSTES DE SOL I FLORS DE JARDÍ. Dia 20 d'Octubre de 1988, dijous, dia de Sa Fira, a les 20'30 h. Carrer Bisbe Tallades, 13 (Es Carrer Estret) - CAMPOS.

FIRA DE CAMPOS (MALLORCA).
OCTUBRE 1988

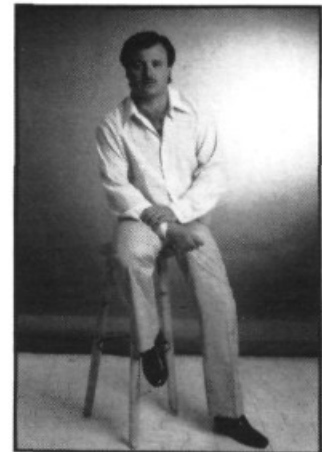

Foto: JOSE M. ALMAGRO BARCELO

Foto: VIDAL

Quintos del 44

Aquesta vegada va esser la quinta del 44. Una missa, una bona passetjada i un dinar tots plegats el passat dia 9.
Per molts d'anys!

Secció d'anuncis classificats

Pagès fadrí de 45 anys cerca pagesa per casar-s'hi, millor que tengui tractor. Interessades, enviau una fotografia del tractor a l'apartat n° 40 de Campos.

Cercam una al.lota jove per tenir esment a uns nins. Informació: C/Nou, 53.

Venc Zodiac 3 m. Motor Yamaha 3'5 H.P. Perfecte estat (color butà). Sebastià 65 26 10.

Venc moto: Puch COBRA PM-L, 74 c.c. En bon estat. Tel. 65 11 49. Toni.

NOTÍCIES DE LA SALA

Canvi de noms a molts carrers de Campos i Sa Ràpita

Al darrer Ple, dimarts dia 4 d'aquest mes, amb assistència de 12 dels 13 regidors i el Secretari, se varen decidir una partida de coses importants en els camps cultural i urbanístic del nostre Municipi. Primerament cal remarcar l'empresa per part de la Comissió de Cultura d'una tasca normalitzadora i també de canvi de noms de carrers, a Campos i Sa Ràpita, afegint els noms antics on aquest se conegui. Per altra part se va decidit estudiar la possibilitat de comprar els terrenys on s'han trobat restes arqueològiques devers «Son Fadri». També se va decidir de posar nom a una futura Sala de l'Arxiu de Campos, es tracta de «Miquel Roig Adrover», per la tasca de cronista. En una altre ordre de coses se va donar el Programa de la Fira amb la novetat de que enguany hi haurà teatre amb la Companyia «La Iguana».

Dintre el assumptes urbanístics destaquen:

- Dos Projectes Tècnics sobre la zona de dotació de Serveis de Ses Covetes i sobre els «xiringuitos», projectes que hauran de patir els tràmits previstos a la recentíssima Llei de Costes, és a dir, han de passar per l'Administració Central.

- Esposició pública del Pla Parcial de «Sa Marina». Hi podeu fer al·legacions.

- Decisió sobre «Sa Vinyola» i el Pla presentat per Zarpimi SA, en el sentit d'admetre compensació únicament econòmica, amb la quantia que un dia es fixarà, en comptes de reservar-se sòl a la unbanització o de participar en la mateixa. Sínclourà (?) el Pla a les Normes Subsidiàries, en curs de tramitació.

- En els recursos plantejats per part del Col·legi d'arquitectes i d'uns particulars contra l'Ajuntament per la «Delimitació del casc urbà» aquest hi compareixerà defensant la delimitació.

Un tema diferent fou la proposta de fer reformes a l'Escola del Palmer i al Col·legi Públic amb un Projecte de 16 milions pels quals s'espera ajuda del Ministeri d'Educació.

Per altre part se va aprovar un suplement de crèdit i la pròrroga del Recaudador actual per 10 anys més.

Com anècdota, l'Ajuntament està convidat per la Guàrdia Civil a celebrar la Festa del Pilar (12 octubre) amb «vi espanyol» inclòs al Club de Sa Ràpita. Només cal desitjar-los que els faci profit.

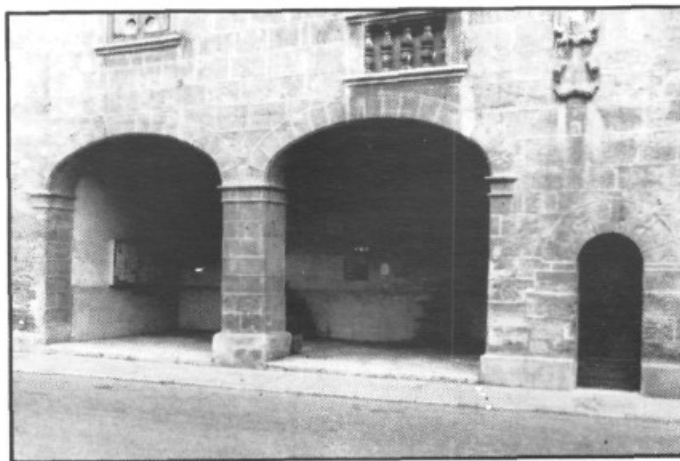

Foto: DAMIÀ PROHENS (Foto Vidal)

NOTA INFORMATIVA: Repetim que les Normes Subsidiàries, o sia el pla urbanístic del Municipi, està a informació pública, això vol dir que podeu consultar-les i dir-hi el que volgueu.

Alguns del canvis de noms de carrers significatius (un dia en donarem la llista completa) són:

ACTUAL	NOU NOM	(ANTIC SI ESCAU)
Dato	Anselm Turneda	
Laberinto	Trenta-u de Desembre	
Obispo Talladas	Bisbe Tallades	Estret
R. Estación	Av. Rei Joan Carles I	
Serrano	Jaume III	
Soledad	Mn. Antoni M ^a Alcover	
Sureda	Romualdo Sala (Missioner)	
Victoria	Verge de Lluc	
Av. de la Virgen	Av. de la Font Santa	
Truch	De sa Taparera	

galeria d'Art

objectes de decoració

Plaça de Sa Creu, 15. 07630 Campos

Tel. 650667

MALLORCA

Els estudiants campaners d'ensenyament mitjà

Comparem ara el nombre de persones nascudes a Campos els anys 1970, 1971, 1972 y 1973 (ara tenen de 14 a 18 anys) amb el nombre d'estudiants per veure el percentatge:

Anys naixem. Curs que realitzen Naixem. Estud. %

1970 (17-18 a.)	C.O.U. 2 curs 2 grau F.P.	89	21	23'5%
1971 (16-17 a.)	3 B.U.P. 1 curs 2 grau F.P.	98	27	27'5%
1972 (15-16 a.)	2 B.U.P. 2 curs F.P.	82	49	59'7%
1973 (14-15 a.)	1 B.U.P. 1 curs F.P.	111	45	40'5%

Som conscients que aquests càlculs no són exhaustius. No totes les persones que fan primer de B.U.P. han nascut l'any 1973, hi pot haver repetidors i al.lots que hagin ajornat alguns anys els seus estudis.

Un altre aspecte preocupant és que el percentatge d'estudiants campaners és molt baix. Entre els 14 i els 16 anys l'educació és obligatòria i només un 50'1% dels campaners que tenen aquesta edat estudien.

A partir dels 16 anys un 50% (sempre amb dades aproximades) dels que havien començat abandonen els estudis. Les causes són diverses: el fracàs escolar, l'obtenció del títol d'auxiliar un cop acabat el segon curs del primer grau d'F.P...

Pel que fa al lloc que escullen per currs els seus estudis, la gran majoria opta per anar als pobles veïnats: Lluçmajor i Fela-

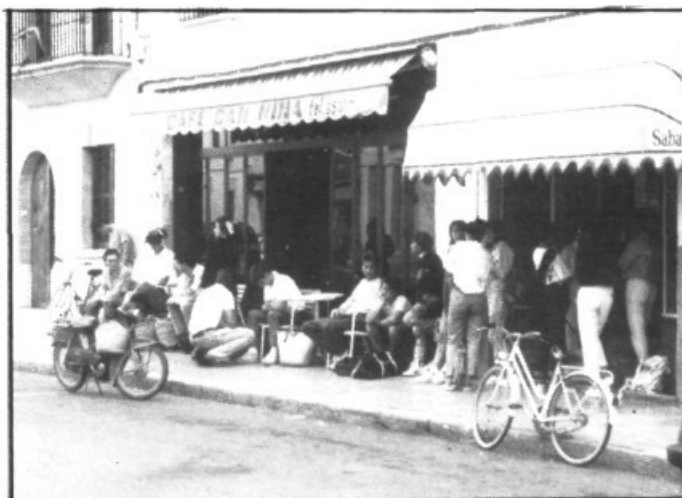
nitx (91'6%), mentre molts pocs (9'4%) van a Palma o Manacor. Possiblement la major comoditat i el fet que sigui més econòmic el desplaçament en són les causes.

Aleshores, què és el què fa que s'esculli un lloc o l'altre?

Un dels avantatges de Felanitx és la jornada contínua, la qual cosa permet als campaners tornar gairebé a mig dia a la Vila.

A Lluçmajor el centre de Formació Professional és experimental, allà es realitza un programa tot i seguint la nova reforma educativa d'ensenyament mitjà. A l'institut de B.U.P. Lluçmajor tot l'ensenyament és en català (això no vol dir només fer les classes en català sinó que tots els llibres i el material didàctic són en la nostra llengua).

Ah! anau vius els alumnes de primer, a Felanitx les «novatades» són un poc feixugues. Però a Lluçmajor tampoc no us en lliureu!!!

Estudiants ensenyament mitjà

Foto: VIDAL

CRISTALLERIA PERELLÓ

Carrer Palmer, 1 Tel. 65 00 95
CAMPOS - 07630

S'eixam

Conflicte entre els pares d'alumnes del Col·legi Públic i la «Delegación del Ministerio de Educación y Ciencia» (de Madrid)

Aquestes setmanes passades al Col·legi Públic de Campos s'ha viscut una situació conflictiva que, per bé de tothom, sembla que va entrar en una situació d'aparent solució després de la votació que varen fer els pares dels alumnes el propassat dimarts dia 11. Pels que no heu viscut aquest problema d'aprop, RESSÒ voldria fer-vos un resum ràpid del que ha passat.

A la darrera de setembre els pares dels alumnes del col·legi que viuen a foravila i són transportats a Campos amb l'autocar varen trobar-se amb què l'empresa CLAR S.A. feia un augment de preus, bastant elevat, per cert. Pràcticament pel mateix preu que l'any passat havia transportat els nins a Campos (en quatre recollides diàries) aquest any només volia fer dues recollides. El preu d'aquestes dues recollides quedava establert en 13.800 pessetes diàries. Si els pares volien quatre recollides havien de pagar 100 ptes. per nin i dia. Vegent aquesta situació es varen fer unes reunions de pares, i una entrevista amb el Delegat del «Ministerio», el Sr. Andreu Crespi. Resposta del Ministeri: «no tenim pressupost per pagar més de 13.800 ptes./dia. Per tant, posau-vos d'acord amb els altres pares (els del poble) per fer una jornada escolar unificada (de 8'30 a 13'30) durant tot el curs escolar». Assemblea general al Col·legi, amb la majoria dels pares. La proposta no va caure bé a tothom, i es varen produir importants divergències entre dos sectors de pares, amb discussions amb un to de veu que anava pujant de volum. No hi va haver cap acord. Passat uns dies, es va tornar fer una assemblea general, també amb una gran participació, i durant la qual va dimitir el President de l'A.P.A. (Associació de Pares d'Alumnes) del Col·legi. La situació només havia canviat en un aspecte: s'oferia la possibilitat de votar dues alternatives: l'horari intensiu o l'horari dividit (de 9 a 12 i de 14'30 a 16'30), i en el cas que guanyàs aquesta segona possibilitat, es posaria en funcionament un menjador escolar pels nins que vendrien en autocar (i que només tendrien dues recollides cada dia). Aquesta votació es va fer dia 11 i l'opció jornada unificada va tenir 120 vots, enfront de 86 la jornada dividida. Aquest horari unificat anirà compaginat amb activitats paraescolars els horabaixes.

Fins aquí una descripció molt resumida dels aconteixaments viscuts amb molts de maldecaps per part de molta gent aquestes darreres setmanes.

Foto: DAMIÀ PROHENS (Foto Vidal)

RESSÒ creu que els problemes han estat prou greus com per no dedicar un poc d'atenció a esbrinar-se l'origen, o el causant. Recordem, per començar, que quan el «Ministerio» va fer tancar els centres escolars rurals de Ca n'Estela i d'Es Palmer va prometre a les famílies afectades que tendrien el transport gratuït per sempre. Ara, però, ens trobam que tots els problemes ens han vingut per culpa d'una reducció del servei de transport. Per què el «Ministerio» no ha complert el seu deure de garantir un transport eficient pels nins i nines de foravila? Vos ho direm: per estalviar-se set o vuit mil miserables pessetes cada dia (aquestes pessetes afegides a les 13.800 que hi ha concedides haurien fet possible les quatre recollides diàries). Des de RESSÒ volem dir al Sr. Andreu Crespi que fets com

aquests són vergonyosos. On són els mils de milions de pessetes que Madrid se'n duu de la «Colònia» de Mallorca? Com es reinverteixen a la nostra illa? Escatimant vuit mil pessetes diàries a unes famílies que tenien la paraula del «Ministerio» de que el transport quedava garantit? I vosaltres, pares del Col·legi Públic, que no veis que vos heu enfrontat sense importar-hi? En tornar-hi, mireu tranquil·lament, i entre tots, qui és el responsable dels problemes i enfronten-mos a ell i no entre nosaltres mateixos.

Fets com aquests demostren dues coses: a Mallorca som ciutadans de categoria inferior i Madrid té la paella pel mànec, ajudada pels Delegats «provincials».

Redacció

NOTA DE DARRERA HORA: Quan la impremta ja havia començat a imprimir RESSÒ, ha succeït un fet que encara afegeix més llenya al foc: des de dia 10 d'octubre els nins de foravila NO tenen transport. Què ha passat? Com que hi ha tantes parts implicades, no arribam a saber segur el net del problema, encara que ja el vos podeu imaginar tots: l'empresa CLAR S.A. i la Delegació del «Ministerio» no es posen d'acord amb el preu. Ara ja no regatejen per 7.000 ptes./dia. Ara les estirades són per cent duros de mala mort. Creïm que ja és hora de dir: Prou! Tant si la culpa és del transportista com si és de la Delegació (RESSÒ creu més aviat que el responsable és aquest darrer) no admeten que 80 nins i els seus pares estiguin enlaire per culpa d'una quantitat de doblers que, repetim, fa vergonya a qualsevol.

Per el curs 89-90 serà convenient que l'A.P.A. del Col·legi comenci a mourer-se d'hora per tal que aquests problemes no tornin comparèixer.

La troballa de Son Fadrí

El passat 20 de setembre vàrem anar a visitar els restes arqueològics que s'havien trobat, per casualitat, a una finca anomenada Son Fadrí, a uns tres quilòmetres de Campos. Hi anarem amb en J. Mascaró Pasarius, el conegut historiadur i investigador.

Després d'haver observat el jaciment, en Mascaró ens comentà que es tracta d'un cementeri d'indígenes romanitzats, d'una antiguitat d'uns 2000 anys, més o manco. Va destacar un lloc que està referit, assenyalant que es tracta d'un depòsit d'aigua. En relació a les dues columnes que es varen trobar, en Mascaró remarquè que no són propiament romanes, sinó més bé fetes per indígenes romanitzats, la qual cosa el fa suposar el que hem dit abans, que no es tracta d'un jaciment romà.

Segons Mascaró a on si que hi podria haver-hi una «civitas» romana és en Es Palmer,

El Sr. J. Mascaró Pasarius

Foto: JOAN MONSERRAT

degut a la riquesa de restes que s'hi han trobat. Ell sosté la teoria de que Es Palmer podria esser una de les ciutats romanes que encara queden per localitzar a Mallorca. No hem d'oblidar que la zona de Campos-Ses Salines és extraordinàriament rica en restes arqueològics (cosa que saben bé els saquejadors). Al terme de

Campos s'ha trobat una làpida de plom amb caracters ibèrics, l'únic reste ibèric trobat a Mallorca.

Finalment, en Mascaró ens explicà que quan es facin excavacions a la finca de Son Fadrí, llavors es podrà dir exactament a quina època pertany el jaciment trobat.

Joan Montserrat i
Xesc Adrover

RESTAURANT

Sa Canova

CUINA CASOLANA MALLORQUINA

NUÑO SANS, 27 - TEL. 650210
CAMPOS

Especialitats:

Sopes mallorquines

Cassola

Cabrit rostit

Conill amb ceba i caragols

etc...

Mari

BOUTIQUE

MODA INFANTIL I JUVENIL

CAMPOS
-MALLORCA-

Important jaciment arqueològic trobat a Campos

La troballa a Son Fadri de Campos de restes d'una necròpoli, al parer, tardorromana ens planteja una llarga sèrie de qüestions.

Fins a quin punt el patrimoni cultural del nostre poble està defensat?

Per què una troballa com la present tarda més de dos mesos a ésser denunciada?

A qui pertoca defensar dit Patrimoni?

Qüestions que no tenen contesta.

Abans, entre els criteris que marcaven pautes per l'acció científica dels arqueòlegs era costum dir que jaciment enterrat era un jaciment salvaguardat, puix la mare Terra serva millor els seus tresors que els fills de la mare Terra que pareix són al món per tan sols produir malifetes, una rera l'altra. Ara és una altra història. Ni tan sols el que resta enterrat es lliura del perill.

La necròpolis de Son Fadri la podríem definir com un reste de necròpoli tardorromana per la forma de les tombes, puix a l'exploració que els arqueòlegs del Museu de Mallorca pogueren fer l'horabaixa del dia 20 de setembre, no fou possible trobar restes de l'aixovar funerari que acompanyava els difunts en el seu viatge al més enllà. La qual cosa no vol dir que aquest aixovar no hi fos i que de la mateixa manera, que els esquelets, destrossats i escampats ací i enllà, foren remoguts, les possibles deixalles ceràmiques anassin a parar a mans dels saquejadors. De totes maneres la forma de les tombes recorda les tombes de l'època paleocristiana i en tal cal no és gens estrany que no hi hagués aixovar funerari, puix el cristianisme, apart la seva pobresa proverbial, no admet una ofrena per acompanyar el difunt en el seu etern viatge.

La troballa d'un pis, fet de calç i pedra, unes columnes de tambors irregulars, i restes de parets de pedra, referida d'estuc, ens diuen que als voltants de la necròpoli hi havia una construcció: vila romana, església cristiana? No ho sabem. Caldria fer una excavació acurada per tal d'esbrinar el què és.

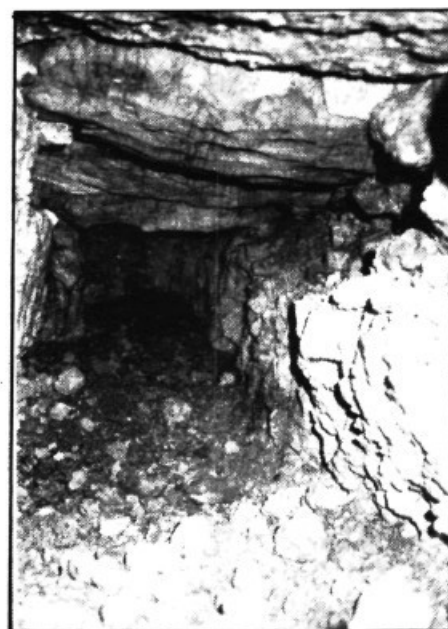
Molt aprop trobam la finca de Son Barbut. Diuen els vells textos que en aquell territori, temps abans, hi havia un poblat talaiòtic i les restes encara són visibles. La seva destrucció és antiga, tal vegada fa més de setanta anys que va desaparèixer. Les troballes casuals, al llaurar, són freqüents i ens parlen d'una ocupació molt llarga des de temps talaiòtics fins a l'èpo-

ca romana. El que no trobam són indicis d'una freqüentació d'època islàmica.

Per tal de defensar les restes trobades varem suggerir que la zona de les descobertes fos, de bell nou, tapada, amb l'esperança (esperança llunyana i a dir veritat totalment feble) que en el futur es pugui investigar no tan sols la necròpoli sinó també l'edifici entrevist.

La coneixença de la ruralia mallorquina a l'època romana així ho demana. La presència d'una possible vila és un document a servir amb molta cura. El desig de l'Ajuntament de salvar aquest campet de Son Fadri és digne de tota lloança. I els treballs d'investigació, encara que no siguin urgents, no cal ajornar-los massa temps. No anam tan polents de notícies sobre aquesta època per deixar de mà un nou jaciment que pot ésser important.

Text i fotos:
G. Rosselló Bordoy

Interior d'una de les tombes. Es veuen les lloses superiors. L'altària no arriba als 50 centímetres.

Dues de les tombes saquejades

Obertura practicada a una de les tombes de Son Fadri

Robatoris

L'onada de lladrum que de fa ja bastants d'anys castiga tota Mallorca, començant per Ciutat, també fa de tant en tant acte de presència a la nostra Vila.

Darrerament han entrat a diversos llocs, però en alguns amb poca fortuna, ja que no aconseguiren dur-se'n res; aquest és el cas de la fàbrica de conserves o del taller d'en Miquel Roig del camí de Porreres.

Al supermercat de Can Verdura tampoc no els anà bé, ja que l'alarma els desbaratà la feina. Havien botat la paret del carrer de Santanyí i quan entraren dins la casa per la part del corral (la porta estava en pes) es disparà l'alarma i sortiren pel portalet del carrer Carbó (que tenien fàcil d'obrir des de l'interior).

A la Boutique Mari ho tengueren fàcil. Trobaren l'alarma desconnectada (s'havien oblidat de connectar-la) i amb una bona pedra (féu un bon forat a l'enrajolat) romperen el vidre. Se'n dugueren, per fer via, la caixa i tot; hi havia devers 50.000 pessetes. La caixa fou trobada l'endemà dematí tirada devers la fàbrica BLAHI. Això fou la nit del dilluns, del 5 al 6 de setembre.

A l'estanc de Can Mitxo hi entraren la nit de l'11 al 12 de setembre, el mateix dia de Can Verdura, és a dir, la matinada del dilluns, per la porta del corral, que saberen obrir sense espenyar ni fer renou. Els propietaris, que dormien a pocs metres, no se'n temeren de res i l'endemà quan s'aixecaren trobaren que faltaven les capses de monedes de dins el calaix (hi havia devers 100.000 ptes). Damunt el terrat deixaren les capses buides, una botella d'aigua que havien agafat de dins la gelera i els papers d'un parell de xiclets de menta que també devien haver agafat dels de damunt el taulell.

La cosa no acaba aquí, la nit del 30 de setembre a l'1 d'octubre el lladrum visità GESA i se'n dugué cert material i el canvi de la caixa del bar dels empleats. El mateix vespre visitaren la finca de Son Pesca la qual netejaren d'aviram i de conills, a més d'un motor de treure aigua i altres materials.

No són «berbes», la inseguretat arriba a casa nostra, i això és greu, cal posar-hi remei ja.

Redacció

«Molts de pous només podran treure 7000 m³ d'aigua»

Algunes notes sobre la Llei d'aigües

IMPORTÀNCIA.

A Campos la importància del tema de les aigües és ben clara: encara avui en depenem pel rec dels nostres cultius i per abeurar els nostres ramats, a més dels possibles usos industrials. Apart, caldria considerar, aquí no ho faré, la problemàtica de l'aigua corrent, de les aigües residuals i l'existència d'aigües termals.

Els pous de regar farceixen la nostra terra de safarejos, regadores, canonades, boques de rec, etc. La inversió feta ha estat molta.

Estat actual de la qüestió. Fins ara s'havia d'obtenir un permís per explotar legalment el pou però s'entenia que l'aigua era del propietari de la terra on s'emplaçava aquest.

Canvis per la nova Llei.

Avui la cosa canvia, i molt, perquè la nova (és un dir, és del 1985) Llei d'aigües preveu un termini de tres anys, que acabarà el dia 1 de gener de 1989, per mantenir la propietat privada d'aquests pous que se respectarà durant 50 anys. Voldria que tenguéssiu presents certes normes que ho aclareixen un poc:

Articles bàsics.

Art. 2 Constitueixen el domini públic hidràulic de l'Estat, amb les excepcions expressament previstes en aquesta Llei:

Lletra d) Els aqüífers subterranis, als efectes dels actes de disposició o d'afecció dels recursos hidràulics.

Art. 52. En les condicions que reglamentàriament s'estableixen, es podran utilitzar en una finca, (...) i aprofitar aigües subterranies, quan el volum total anual no sobrepassi els 7.000 metres cúbics (...).

Disp. Trans. 3ª.- Els qui, conforme a la legislació que es deroga, fossin titulars d'algun dret sobre aigües privades procedents de pous o (...), podran acreditar en el termini de tres anys, a partir de l'entrada en vigor de la llei (...), per a la seva inscripció al Registre d'Aigües com a aprofitament temporal d'aigües privades (...). L'Administració respectarà el règim d'explotació dels cabdals realment utilitzats, per un termini de 50 anys.»

El que succeirà.

Crec que això manifestat a la Llei és prou aclaridor del problema que es pot

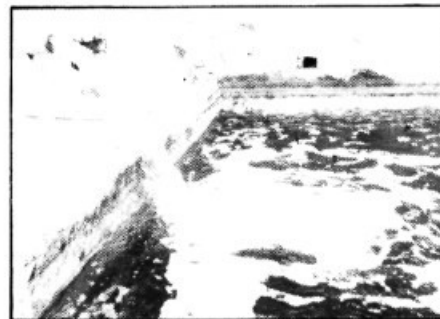

Foto: DAMIÀ PROHENS (Foto Vidal)

presentar al nostre cas de Campos: es tracta de la possibilitat qualque dia d'haver de pagar un cànon per emprar aigua per a regar, o per altres usos (industrials, etc.), sempre que no es faci l'expedient per a mantenir el pou com a privat, la qual cosa té un termini: 1 GENER 1989. Això com heu vist no interessa molt si l'ús que en feim de l'aigua no passa dels 7.000 metres cúbics d'aigua anuals, però com sabeu aquesta xifra és insignificant per un hort o finca per a regar. Aleshores, potser sí que convengui mirar de conservar el pou, i principalment, l'aigua com a privats per tal de mantenir el cabdal emprat, sense més problemes que els maldecaps i les despeses que suposen els tràmits administratius.

Recomanacions.

Sincerament, recoman a qualsevol persona interessada ho faci mirar o s'ho miri pel seu compte, perquè el termini per a decidir és molt breu.

Possibles nous canvis.

No puc acabar sense dir que hi ha recursos d'inconstitucionalitat a aquesta Llei, la qual cosa permet esperar que s'anul·lin alguns articles, però més aviat això succeirà, pens, en els temes competencials que no en els substantius o reguladors de la matèria que ens interessa.

Pere Ollers i Vives

PER MÉS INFORMACIÓ: Servei hidràulic de la Direcció Provincial del MOPU (Palma)

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

Fora vila a Campos

Continuant amb la nostra panoràmica visió de l'actualitat de la ramaderia de Campos, veim que el cens de vaques lleteres ha descendit notablement els darrers 7 anys. Aquest descens el podem xifrar en un 30% de les explotacions i en un 25% de les vaques existents. Així, doncs, mirant el cens del 1981 que donàrem a l'article anterior, passàrem de 475 explotacions a tan sols unes 300 i de tenir 7.112 vaques en tènim unes 5.200 a l'actualitat.

Lògicament la producció també ha descendit. Durant molt de temps la zona de recollida-producció de Campos arribava als 100.000 litres, actualment no sobrepassen els 75.000 litres diaris, és a dir un 25% menys.

Conegudes les xifres de la situació actual anem a intentar conèixer les causes que ens hi han conduït.

En primer lloc: els beneficis concedits a tot ramader que voluntàriament ha deixat de munyir totalment o parcial (podem xifrar en 75 les explotacions que s'han acollit a aquestes ajudes, entre elles les dues vaqueries més grans de la comarca,

de quasi 700 caps entre les dues, encara que bastants d'aquestes vaques, sobretot les millors, han quedat a altres explotacions de la comarca).

En segon lloc: podem citar el problema de les quotes lleteres, que han causat maldecaps a més d'un ramader, doncs en prendre com a referència un any de poca producció (1984, fou el darrer any d'aquella secada que durà cinc anys), pràcticament tots els ramaders es trobaren amb quotes inferiors a la producció real.

En tercer lloc: veim que l'estructura econòmica de les illes està enfocada principalment cap el sector turístic, que d'una banda exerceix una pressió física sobre l'agricultura-ramaderia i d'altra ofereix llocs de treball bastant ben remunerats i no tan fermats com el camp. Molts de ramaders que han tancat les seves finques i se n'han anat a fer feina al sector turístic.

En quart lloc: podem citar el preu de la llet i els costos de producció que en els darrers anys han experimentat moviments oposats. Mentre la llet ha baixat de preu (entrada a la CEE, quota de corresponsabilitat, desaparició de primes voluntàries,

etc.) els costos de producció s'han disparat (aparició de l'IVA, importació de productes, com blat de les Índies i soja, pujades dels adobs, de la maquinària, etc. etc.).

I per acabar podem citar el desencant d'un sector que amb l'entrada al Mercat Comú ha vist molt limitada la seva activitat i no veu gaire clars la seva sortida ni el seu futur.

No obstant això podem dir que són molts els que han quedat, els que continuen treballant amb bon rendiment i que dia a dia veuen amb millors ulls la situació del sector. Per aquest mes s'espera una pujada de 5 pts. per litre al productor i això sembla que ha animat bastant els ramaders.

Nosaltres som optimistes i esperam que la situació hagi tocat fons i a partir d'aquí comencem a viure temps millors, cosa que ens alegraria força, Campos i el seu fora vila ho necessita.

Al pròxim article estudiarem quin és el futur del sector i quines perspectives de rendibilitat s'esperen.

Francisco Blasco

Què passa amb la S.A.T. MALLORCA?

Fa dos anys es va constituir una Societat Agrària de Transformació amb la finalitat de comercialitzar un producte importantíssim per l'economia de Campos: la llet de vaca. A la fase de preparació d'aquesta nova empresa hi prengueren part activa un bon grapat de pagesos de Campos, assistint a moltes reunions i aportant-hi idees i il·lusió. Va arribar el moment de fer aportacions de capital i aquests companys, amb una fe total en el grup gestor de la S.A.T. va fer aportacions de capital, de 25.000 a 200.000 ptes. per pagès. Sembla que aquests doblers varen servir per comprar un tros d'unes quantes quarterades a la sortida de Campos cap a Lluçmajor i per pagar els tècnics que havien de fer el projecte de funcionament d'aquesta nova central lletera. Fins aquí la part positiva d'aquell projecte. Ara bé, han passat dos anys de silenci per part dels responsables d'admini-

nistrar aquells doblers. El President, un conegut tècnic agrari de Felanitx i la Secretària, per cert una senyora de Campos, no han sabut o no han volgut convocar l'assemblea necessària per destapar aquest misteri. Què ha succeït? Quins grups de pressió hi ha darrera aquesta història? Perquè els afectats de Campos no emprenen accions legals? Perquè callen els qui saben en quina situació es troba aquest tema?

Des de RESSÒ volem orejar tots els problemes, i més quan es tracta de situacions tan estranyes i ridícules com aquesta. Ara bé, les passes per aclarir aquest embull -que un entès en aquests assumptes ja va catalogar com aparent estafa col·lectiva- les han de donar els afectats: els pagesos que depositaren els seus doblers i que no saben, després de dos anys, per a què han servit.

Redacció

Distribucions de begudes

S. GINARD

SCHWEPPES
AGAMA
EL BATURRICO
ESTRELLA DORADA
KRONENBOURG
AIGÜES MINERALS

MAGATZEM

Final travesia C/Norte

CAMPOS

Les centrals lleteres volen crear les seves pròpies vaquerries

I bé que fan! A un qui li donen tot fet i no aprofita l'ocasió, o és beneït o el fa. I els empresaris/capitalistes que manegen la llet dels pagesos mallorquins sembla que no tenen ni un pèl de curts. També s'ha de dir que entre tots els hi hem servit l'oportunitat de seguir fent-se rics. Per una part, l'administració que en lloc de potenciar el cooperativisme ha afavorit els grossos, com ja feia l'administració franquista. Es ben ver que ja és hora que el P.S.O.E. esborri les dues lletres d'enmig!. El cooperativisme afavoreix el treballador i l'obrer en general (el qui produeix la llet i el qui la consumeix), i evidentment la societat en general. El capitalisme del P.S.O.E. dóna totes les facilitats als grans empresaris perquè de cada vegada siguin més rics

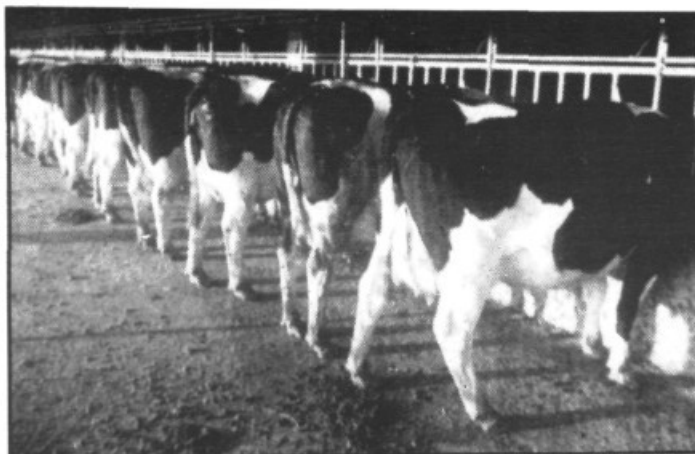

Foto: VIDAL

i poderosos. Riquesa i poder que a nosaltres, a tot el poble en general, ens costa ben cara. Som nosaltres que la pagam entre impostos i productes d'alimentació molt cars, i els qui en treuen el profit són els qui es passen el dia asseguts als seus despatxos amb l'ajuda dels seus

equips de programació de negocis. I això és així. I ho serà mentre tinguem un sistema capitalista, ara desfressat de socialisme descafeïnat, i mentre els afectats no ens sentiguem solidaris i facem front al nostre constant empobriment.

Ara les centrals lleteres se

preparen per posar una altre argolla pel coll dels pagesos. mentrestant els fills d'aquests pagesos veuen com el Ministerio de Educación de Madrid i la Delegació a la colònia de Mallorca no volen millorar el servei del transport escolar pels nins dels horts de Campos. Que troben que estan massa temps dins l'autocar? Doncs que en posin dos o tres d'autocars i que facin les voltes de recollida més curtes. A més, vos podem donar la manera de fer-ho. Apunta, Andreu Crespí: telefona al company Narcís Serra i que retalli el pressupost de bombes per fer explotar damunt Cabrera i així podreu millorar el transport escolar de Campos, per començar.

Redacció

Les ametlles

L'ametlla era, a la Mallorca pre-turística (sobre els anys 60) la principal base de l'economia illenca. Sinònim de riquesa constituïa la major font d'ingressos de moltes famílies campareres.

Actualment aquest panorama idíl·lic s'ha alterat notablement. Els motius són diversos:

*El «boom» de l'agricultura de reguiu va provocar que molts de pagesos arrabassessin els ametllers per aprofitar l'espai per l'hort. Ningú no es va preocupar de sembrar-ne; per això els ametllers de la nostra vila són pocs i vells. Les dades són ben clares: fa deu anys es tomaren a Campos tres vegades més ametlles que enguany. Finques que abans produïen 40 o 50 tones, actualment produeixen alguns sacs.

*Una altra causa és la forta competència dels fruits de l'Estat de Califòrnia. La seva ametlla (portada a aquells indrets pel beat Fra Juníper Serra) és d'una qualitat molt superior i per això és la que estableix la pauta a seguir als mercats internacionals. Tot-hom recordarà que fa dos anys el preu del bessó augmenta considerablement (anava a 670 pts/K enfront de les 300 pts/k actuals), el motiu principal fou la mala anyada que tengueren, a Califòrnia a causa de les gelades. La manca d'ametlla californiana provocà l'augment de la demanda d'ametlla d'altres indrets per poder abastir els mercats.

-Tothom diu que aquest negoci no és rendable, que no dóna, molts són els que se'n afluïxen de tomar-les i les

ametlles es queden a l'ametller. Però, per què no és rendable? A Mallorca hi ha moltes varietats d'ametlles (unes cinquanta) però totes pertanyen a la classe «comuna». Si es vol que la producció millori i doni més beneficis hauriem de començar per seleccionar els fruits. Segons el tipus de terreny una determinada classe pot ésser més o menys productiva. Un exemple: A la Península produeixen essencialment dos tipus d'ametlla: «Marcona» i «Llargueta» (utilitzades per fer garapinyades i peladilles). Els preus dels bessons d'aquestes ametlles eren, fa alguns dies, al mercat nacional de Reus els següents:

«Marcona» 580 pts/k;
«Llargueta» 490 pts/k; mentre que el preu de la classe «Comuna» (majoritària a Mallorca,

era només de 300 pts/k).

Per què aquesta diferència de preus? Essencialment és per la qualitat del bessó. Mentre que els de la «Marcona» i Llargueta tenen només un 2 o un 3% de peladina, el de la «Comuna» en té un 8%, la qual cosa la fa menys aprofitable.

-Aquest panorama, gairebé dramàtic, es pot millorar un poc. Cal que tothom es conscienciï i se sembrin ametllers joves, tot i seleccionant la qualitat dels arbres per obtenir una millor qualitat dels fruits. El reguiu per goteig, emprat generalment a la Península, afavoriria la producció si s'utilitzàs a la nostra vila.

Recordau: el clima mediterrani és l'òptim per els ametllers, cal que ho aprofitem.

Antònia Serra

Anàlisi de terres, d'adobs i d'aigües quasi gratuïts

La Conselleria d'Agricultura i Pesca a partir del primer de setembre posà a disposició dels agricultors un servei d'anàlisi agrícola destinat especialment a informar-los en el tema dels adobs i dels possibles cultius a realitzar.

Per tenir accés a aquest servei els interessats hauran d'entregar les mostres a les delegacions comarcals (Servei d'Extensió Agrària) o insulars de la Conselleria o bé als seus serveis centrals. La mostra haurà d'anar acompanyada de la sol·licitud d'anàlisi agrícola i del rasguard d'haver abonat la taxa corresponent. Aquesta taxa haurà d'abonar-se per transferència bancària al compte 001.1201.2000.3 de la Caixa Rural de Balears.

TIPUS D'ANÀLISI

UTILITATS

1.- Anàlisi complet de sòls. 1.575 pts. (Percentatge de: arena, llim i argila, pH, Conductivitat, Capacitat de canvi, Punt d'em-musteïment, carbonats totals, Calissa, Matèria orgànica, Rel. C/ N, Nitrogen, Fòsfor i Potassi assimilable, Capacitat d'intercanvi catiònic, calci, potassi, sodi i magnesi canviabls).

Aquest tipus d'anàlisi és la base per al reconeixement d'un sòl; a partir de l'anàlisi complet es poden saber els cultius apropiats i les esmenes que requereix un terreny per a un cultiu determinat. Una vegada efectuat basta anar controlant els elements que determinen la seva validesa per al cultiu que es determini implantar.

2.- Anàlisi de fertilitat de sòls. 1.260 pts. (Percentatge de: Arena, llim i argila, pH, Conductivitat, Calissa, Matèria orgànica, Fòsfor i Potassi assimilable).

Aquest tipus d'anàlisi serveix per determinar el grau d'esgotament d'un sòl i a partir d'ell establir el programa d'abonament adient.

3.- Anàlisi de sòls sobre extracte saturat. 1.575 pts. (pH, Conductivitat, Nitrogen nítric, Fòsfor, Potassi, Sodi, Calci i Magnesi solubles, Clorur, Sulfat i Bicarbonat).

Aquesta anàlisi es realitza per conèixer la capacitat d'aportació de materials essencials d'un sòl i el seu nivell de pèrdua d'efectivitat.

4.- Anàlisi d'aigua. 2.100 pts. (pH, Conductivitat, Residu sec, Bicarbonats, Sulfats, Clorurs, Nitrats, calci, Magnesi, Sodi i Potassi).

Tant per a l'aprofitament agrícola com en ramaderia és imprescindible conèixer l'estat i composició de l'aigua utilitzada.

5.- Anàlisi solucions nutritives. 1.575 pts. (pH, Conductivitat, Residu sec, Bicarbonat, Carbonat, Sulfat, Clorur, Fosfat, Nitrogen nítric, Nitrogen amoniacal, calci, Magnesi, Sodi, Potassi, Ferro, Coure, Manganés i zinc).

Les anàlisis de solucions nutritives ens donen a conèixer l'aportació de matèries que s'aconsegueix i sobretot de minerals essencials per a cada tipus de cultiu.

6.- Anàlisi de material vegetal. 1.575 pts. (Nitrogen, Fòsfor, Calci, Magnesi, Sodi, Potassi, Ferro, Coure, Molibdè, Manganés i Zinc).

L'anàlisi de material vegetal, és imprescindible realitzar-la quan un cultiu, magrat la disponibilitat dels materials essencials, no experimenta un aprofitament adequat d'aquests.

7.- Anàlisi de Bor sobre material vegetal. 525 pts.

8.- Anàlisi de Bor solució nutritiva. 525 pts.

El Bor és un element químic essencial en el desenvolupament de la majoria de les espècies i en molts de casos determina l'aptitud o preparació d'un terreny per a un determinat cultiu, o la seva assimilació.

Laboratori MONDITEST (Centre tecnològic d'anàlisis i control de qualitat)

COM RECOLLIR LA MOSTRA

Perquè la presa de mostres sigui representativa s'ha d'apreciar el grau d'uniformitat dels sòls de la zona, la seva textura i altres factors que influeixen en la qualitat i en l'aptitud del sòl per a un cultiu determinat. Perquè la mostra que s'obtingui sigui representativa el mètode amb què s'obté millors resultats és la mescla de terres del major nombre de punts de la mateixa parcel·la; se solen mesclar des de 20 exemplars fins a 40 de sòl d'una mateixa parcel·la d'entre dues i quatre hectàrees.

En el cas que les zones de cultiu siguin majors es recolliran les mostres segons el nombre de cultius a què es destinin les superfícies i segons les diferències en la composició del terreny.

Laboratori MUNDITEST (Centre Tecnològic d'anàlisis i control de qualitat).

Conte**Qui talla el bacallà aquí**

L'altre dia em varen contar un conte que voldria que coneguessiu.

Hi havia una vegada un senyor batle que governava un poble que estava dormit. I com que el poble estava dormit aprofitava per fer tot allò que podia i més.

Aquest senyor batle tenia un solar a un lloc anomenat Ses Conyetes, un bon solar amb pins i de tot. Un bon dia la Conselleria competent li digué que tenia prevista l'autorització per fer un carrer per darrera aquest solar. El nostre home es va mirar el plà i va veure que el carrer que estava previst passava enfora del seu solar amb pins i de tot. I ell volia que el carrer passàs un poc més aprop del seu solar, només bastava que el solar quedàs a cap de cantó.

I va considerar que com que ell era el senyor batle tenia dret a fer el que li passava pels c..... Aleshores va ordenar a dos homes, que simplement complien ordres seves, que anassin amb una serra i tallassin branques i pins per allà on ell volia el carrer, i així ja ten-

driem el camí fet per llavors enviar-hi la pala. Però va resultar que aquest senyor batle no va comptar (o s'hi comptava se'n fotia molt) que els propietaris dels pins s'empenyassin. I aquests se varen empenyar i posaren una denún-

cia dels fets.

Quan s'assebentaren de la denúncia els que havien tallat els pins, varen tenir un bon esglai i hagueren d'anar a declarar. Ells, al cap i a la fi, només havien rebut ordres, ordres que després el senyor batle va

dir que no les havia donat.

I si voleu saber com va acabar tot això haureu d'esperar un altre dia. Esper que aquest conte vos hagi agradat, i si vos ha fet rialles bé i si no també.

Es Rondallaire Matancer

La ploma enamorada d'Illes

Tomeu Barceló i Albons

I	Em miro l'illa des de dintre, car la temença de perdre-la, no em deixa fugir.	VI	No esperis tant, saps que el temps ens nega la força, el plany, d'aquelles veus cansades.		D'un secret parlar. D'un vençut alumne. Massa bo, potser, per omplir-me'n les fulles.	
II	Si acarones el gest amb honor de tantes lleis perdudes, tindràs per conhort, encara, el mar, l'horatge, l'hombra immortal.	VII	Deixa'm, almanco, el record de la gelada. Anomena dates llunyanes i afavoreix, si et sembla, la propera collita.		Fredament, com el blau, ens mira gent estranyada. I com el blau a la platja nova, ens ignoren, a trossos, descalços, xops, tous, malalts, fràgils i deserts, els ocells.	XI
III	Les hores em porten ritus. A fora, el vent, el foc, la nit, corren lliures. Recordo les veus de la tarda.	VIII	Aquelles cases velles ja no tornaran. Ni els camins de terra, ni els jocs de la infantesa.			
IV	El mur m'obre els ulls. Un fred estantís em deixa del tot immòbil: No he vist mai la terra nua.	IX	Recordes els ventalls, els ninots. Quan feies país amb el fang que t'envellia?		Sents veus foranes	nat d'ones Ara
V	No et deturis. Lluita amb les formes. Encén la seva escuma.	X	Massa bon mestre, potser, d'una terra neguitosa.		Saps on vius País	tens clars el crit l'obstacle la teva llar.

Aclariments lingüístics

La llengua castellana, popularment anomenada a Mallorca «foraster», ha exercit i exerceix una forta pressió sobre la llengua catalana. La nostra llengua està malalta i en perill de mort. Qui no ho cregui que vagi a fer una volta per Ciutat, o per qualsevol ciutat gran o zona turística, i comprovarà com és de difícil sentir parlar en català un grupet de joves. Una llengua que no s'usa no és més que una llengua morta i el català, a nivell d'ús, ho demostren estadísticament les enquestes, recula de cada dia (un altre dia ja parlarem del concepte de substitució lingüística).

Un dels símptomes d'aquesta malaltia, a això volia arribar, és la gran quantitat d'elements que vessa la llengua dominant, el castellà en aquest cas, damunt la llengua dominada, el català.

Afortunadament de cada dia hi ha més gent amb un mínim de cultura o amb un mínim de sensibilitat que sap que no hem de dir «busson», sinó *bústia*, ni «sello», sinó *segell*, ni «servilleta», sinó *torcabones*, ni «lavadora», sinó *rentadora*, etc. Però els castellanismes o barbarismes no són només lèxics (de vocabulari, dels quals ja tindrem ocasions de parlar), sinó que envaeixen tots els nivells lingüístics: fonètic, morfològic, semàntic.

Parlarem avui d'alguns castellanismes semàntics (de significació). Exposarem algunes parelles de paraules el significat de les quals confonem per influència castellana, sens dubte.

-Número / Nombre.

Número.- És un signe gràfic que designa una persona o una cosa dins una sèrie o col·lecció. Per exemple: *Visc a la casa número 6 del carrer Llibertat; el número de loteria que tenia no ha guanyat res.*

Nombre.- Es refereix a una quantitat. Per exemple: *Un gran nombre de convidats ha assistit a la festa.* També podem parlar d'un *nombre enter*, d'un *nombre decimal*, d'un *nombre parell*, d'un *nombre senar* o *imparell*, o de *nombre singular* o *plural*. I a partir d'aquí es forma l'adjectiu *nombros*, per exemple: *Hi havia nombroses faltes d'ortografia.*

-Rama / Branca.

Branca.- Cadascuna de les parts en què es divideix el tronc d'un arbre. Per analogia (semblança) també podem parlar de les branques d'una família, d'un art, d'una ciència, i fins i tot de les branques d'una cadira o de la branca del portal.

Rama.- Conjunt de branques d'un arbre, sobretot les més primes i que porten fulles. Tallades poden servir per a cobrir alguna construcció, per a cremar al forn, per a alimentar el bestiar, etc.

-Medi / Mitjà.

Medi.- És un substantiu que defineix l'element o substància que envolta una cosa. Per exemple: *l'aire és el medi en què vivim.* Aquest mateix sentit és el que apareix quan parlem de *medi ambient*. En un sentit més ampli defineix un conjunt de costums, d'esdeveniments, etc. entre els quals viu una persona o es produeix un fet. Per exemple: *Estudiar un personatge en el seu medi* significa tenir en compte la seva època i les seves circumstàncies socials, econòmiques, etc.

Mitjà.- Pot esser un substantiu o un adjectiu.

Si és un nom o substantiu significa: allò que serveix per a arribar a un fi, el sistema o eina que s'utilitza per a aconseguir alguna cosa. Per exemple: *El fi justifica els mitjans; m'ho han comunicat per mitjà del telèfon.* Parlarem, per tant, de mitjans de comunicació, mitjans de transport, etc.

Si és un adjectiu (*mitjà, mitjana*) significa: que està lluny dels dos extrems. Per exemple un curs *mitjà* està entre l'elemental i el superior. Així podem parlar d'una persona d'estatura *mitjana* (ni alta ni baixa) o de l'*Edat Mitjana* (entre l'antiga i la moderna). Una quantitat *mitjana* (o simplement *mitjana*) és la suma de diverses quantitats dividida per llur nombre, per exemple la mitjana de 3, 8 i 4 és 5.

-Agafar / Collir.

Agafar.- Significa prendre o subjectar amb la mà, amb algun altre òrgan o amb un instrument. Exemples: *agafar la pella pel mànec, agafar qualcú pel coll o pels cabells.*

També significa, bàsicament, posar alguna cosa en servei, en ús, en obra. Exemples: *agafar una cadira per seure, agafar el tren, agafar un camí, etc.*

Collir.- Arrancar de la planta una flor, un fruit, un brot, o arrancar una planta del lloc on està sembrada. Per exemple: *collir figues, collir tàperes; també collir les olives, les garroves* (encara que sigui d'en terra).

Pot significar també aplegar coses escampades per terra per posar-les al seu lloc. Per exemple: *collir els doblers que han caigut.*

Actualment el verb *collir*, per influència del verb castellà *coger*, amb el qual s'assembla més formalment que *agafar* (i per aquesta semblança hi ha una tendència a identificar *coger* amb *collir*), ha experimentat en alguns llocs una ampliació de significat i hi ha gent que ja cull, per exemple, un autobús o un taxi, cosa totalment inadmissible.

-Assecar / Eixugar.

Assecar.- Deixar sense suc (aigua, saba...), sense humitat, alguna cosa d'una manera diguem-ne natural. Per exemple: *El sol d'estiu asseca l'alfals aviat; s'ha assecat un pou, o una font.*

Eixugar.- Significa assecar una cosa banyada amb qualque cosa que se'n dugui la humitat. Per exemple: *eixugar-se la suor amb un mocador, eixugar els plats amb un drap; el sol eixuga la rosada de les plantes* (en aquest cas significa evaporar); *amb aquest vent la roba s'eixugarà aviat.*

Seria per tant un disbarat dir: *assecar les culleres amb un drap, o assecar-se les mans amb una tovallola.*

L'aparell per a eixugar els cabells s'hauria de dir una *eixugadora* o una *màquina d'eixucar*.

Sebastià Covas.

JAUME FERRER I MAS
REPARACIÓ I VENDA DE MOTOS

Carrer Lepanto, 1 Tel. 65 00 60
CAMPOS

PROHEMA S.A.

Estación Servicio n.º 5.512
CAMPOS DEL PUERTO

Una novel·la negra:

Barcelona Connection. Andreu Martín

La Magrana, col. «La Negra» n° 15.
Barcelona 1988

Fins fa ben poc la novel·la negra era considerada un gènere menor. Mentre uns la menyspreaven, uns altres reivindicaven la seva importància. Tenia al seu favor un factor important: un gran nombre de lectors, alguns d'ells addictes.

El problema que va sorgir a l'hora d'adaptar el gènere del català era la inexistència d'un lèxic adequat. Ningú mai no se n'havia preocupat i per això les frases fetes, les construccions gramaticals i els modismes ens arribaven essencialment en castellà (més a través del cinema -tot el cinema negre- que a través dels llibres). Per això els primers que decidiren traduir els grans mestres anglosaxons (Dashiell Hammett, Raymond Chandler...) acceptaren un repte. Crearen escola i a poc a poc alguns escriptors catalans decidiren conrear el gènere: Un dels peoners fou Jaume Fuster amb *De mica en mica s'omple la*

pica. El prolífic Manuel de Pedrolo col·laborà amb algunes novel·les policiaques. El mallorquí Antoni Serra creà un personatge carismàtic; el detectiu Celso Mosqueiro, un portuguès d'origen mallorquí (*L'arqueòloga va somriure abans de morir; Espurnes de sang*). L'escriptora Mª Antònia Oliver es va permetre fins i tot originalitats, a *Estudi en lila* el detectiu protagonista és una dona, amb tots els atributs dels investigadors masculins, un poc difícil dins un gènere essencialment masculista!

Apareixen dues col·leccions importants que conreen només aquest tipus de novel·la: «La cua de palla» de «Edicions 62» i «La Negra» de «La Magrana».

Andreu Martín, l'autor de *Barcelona Connection*, ha publicat un gran nombre de novel·les policiaques: *El señor Capone no está en casa; Prótesis, Por amor al arte, Hitòria de mort, Deixeu-me en pau; Muts i a la gàbia* entre d'altres.

Barcelona connection és una història

de lladres i serenos. L'heroi-protagonista, l'inspector Huertas, sospita que la Màfia internacional es vol instal·lar a Barcelona. Una sèrie de fets li ho confirmen: Montero, propietari de prostíbuls i altres antres, és assassinat des de fora de la presó per un tirador professional. Huertas sospita que l'han eliminat perquè no volia pactar amb la «companyia». A poc a poc s'anirà ficant dins el merder: policies corruptes, prostitutes, heroïnòmans... Un gran embull dins el qual hauria estat millor no aficar-s'hi.

Malgrat no sigui una gran novel·la *Barcelona Connection* té tots els ingredients necessaris per fer-vos passar una bona estona. Potser aquest títol us és familiar gràcies al cinema. Es va realitzar una pel·lícula sobre el guió que dona suport a la novel·la. Fou dirigida per Miguel Iglesias i protagonitzada per Sergi Mateu, Maribel Verdú i Fernando Guillén.

Antònia Serra

DROGUERIA - FERRETERIA

CA'N ROS

**Articles de Regal
Electrodomestics
Distribuidors PHILIPS**

C/. Obispo Talladas, 1
CAMPOS

La biblioteca municipal

Relació dels darrers llibres rebuts:

- Mallorca des del mar. Autors varis
- Enciclopèdia pràctica de Informàtica. Ediciones Algar
- Vapores de las Islas Baleares. Ramón Sampol
- Moluscos marinos y salobres. J. Cuerda Barceló
- Fauna marina de las costas del Mediterráneo. W. Luther
- La vida de les papellones. Albert Masó
- Aucells esquius. Rayó, Janer, Sastre
- Rèptils i amfibis de Balears. Joan Mayol
- Plantes de les Balears. Antoni Bonner
- Plantes medicinals baleàriques. Pere C. Palmer
- Escala i Societat. Jaume Oliver
- El que s'ha de saber. Joan Coromines
- Els llinatges catalans. F. B. Moll
- Els parlars catalans. Joan Veny
- La formació de la llengua catalana. A. Badia i Margarit

Es recorda que la Biblioteca és oberta de sis a vuit del vespre i que hi ha un servei de préstec per si es prefereix llegir a ca seva.

Seny per a tothom

Entre els testimonis del passat i els vestigis del futur persisteix, amb insistència, una lògica que empeny a mesurar la capacitat d'inventiva, de creativitat i de sentit progressiu, a la vegada que obliga a manifestar una vitenca fidelitat a l'obra congruada pels segles. Preocupar-se per assentar els fonaments del futur implica una estimació profunda a tot allò que ja està fet i que tenim al nostre abast. Reflexionar sobre aquest punt neutre entre passat i futur, entre possibilitat i responsabilitat evidencia la vitalitat d'un poble que no vol estroncar-se en un lloc malplà i amb poca incidència en les accions de la col·lectivitat. Obrir-se sempre, de sol a sol, als caires del millorament i amb perspectives clares de futur és una mostra que reflecteix amb eloqüència la disponibilitat d'uns homes encarats a una cultura viva i batent que té les rels tan sanes com els ulls més alts d'un arbre que encara creix entre els murs de la història.

Dic tot això perquè, avui, ara mateix, els campaners estam desaprovechant dues oportunitats úniques de subretxar la nostra preocupació per millorar i fer més nostra la incidència d'aquest món històricament evolutiu de l'Art que prestigia una Cultura -en majúscules-, que atorga seny a un poble. Dues oportunitats -úniques repetesc- que demanen únicament l'atenció i l'interés d'una societat que es considera culta i que ha de tenir la disponibilitat de dur-ho a terme, perquè de mitjans no en manquen, encara que aquests siguin, avui i dissortadament, migrats. Però les despeses, no ho oblidem, que es fan i es desfan de cap a cap d'any als cercles municipals indueixen a pensar que matèria sòlida per allò que es considera necessari no en manca, i que els esforços es fan per aconseguir allò realment indispensable.

La realització, o al manco la planificació i l'estudi d'un futur Museu Etnològic i d'un Museu d'Art Contemporani a la nostra vila són dues fites

que estan en l'aire, i que pel que s'entreveu han merescut per ara poca atenció dels responsables -diguem-ne municipals- que regeixen els destins del nostre sempre benivolgut poble. Fa uns quants anys hi va haver l'intent d'arreglar distints utensilis i eines del camp per iniciar la llarga -perquè serà llarga, no ho dubtem- consecució d'un Museu Etnològic. No era aquell el moment potser més oportú; primerament perquè els responsables del municipi no es mostraven massa sensibilitzats a realitzar cap esforç en aquest sentit; i també perquè l'expoliació i la destrossa sistemàtica anaven molt lligades a la eufòria «evolutiva» de principis dels anys setanta. La infinitat d'objectes, utensilis i eines fetes malbé són testimoni d'una despreocupació gairebé generalitzada. Eines i objectes ja irrecuperables que són enterrats entre els fems de la indiferència. Avui, però, hi ha gent més sensibilitzada a estimar totes aquestes eines que ens varen legar els nostres avantpassats. Hi ha més preocupació, evidentment. La qual cosa vol dir que el selvatgim es va decantant a poc a poc i que hi ha una porta oberta per aconseguir un fet que compensi tants de desbarats. Però per a fer-ho, i ho dic per pura lògica, els anys ens resulten cada pic més breus i agressius. Perquè, continuant així com anàvem, en una dècada tot se n'aniria en orris. Caldria, per tant, una major preocupació, una major sensibilitat de tota la societat campanera per aconseguir arreglar eines i utensilis, avui practicament poc útils i únicament decoratius, en un edifici on tothom hi tengués accés i en el qual hi col·laboràs des del més jove al més vell. Manca, potser, aquest local; i, també, una entitat responsable que garantitzi la conservació i la propietat municipal d'aquests objectes. Però això són coses que si es volen fer es fan. I, sinó, no hi valen excuses de cap casta.

Quant al Museu d'Art Contemporani hem de considerar que avui es viu a

Mallorca una època per diverses circumstàncies única, que ofereix la possibilitat d'enllestir un museu en altres temps impensable. Deixant un poc de banda -i a la vegada apreciand- l'obra dels pintors més consagrats, hi ha tota una colla de gent jove que fa una obra digníssima i d'una alta qualitat pictòrica. És allò que podríem considerar un oasi dins un desert polsós i embrutit. Però l'obra de molts d'aquests pintors joves tendrà en el futur una gran transcendència. És per això que els moments actuals són idonis per aprofitar l'ocasió de tenir un museu d'alta qualitat que pot prestigiar el nostre poble. (Entre parèntesi he de dir que quan es va crear el Museu d'Art Contemporani de Conca, un dels millors d'Europa, de la mà d'Antonio Saura, no hi havia, ni de bon tros, les disponibilitats que hi ha ara). El que manca, aquí també, és sensibilitat i bona disposició, perquè ni mitjans ni bona fe no en manquen.

Sense fer-ne teoria, i essent molt pragmàtic, pens que avui tenim un joc amb moltes cartes que pot ajudar a prendre consciència de la realitat actual de l'art contemporani. Organitzar, un pic en l'any, una mostra pictòrica d'uns d'aquests pintors i quedar-se en procedència, adquirir, una de les seves obres, seria un dels camins vàlids per iniciar aquest Museu d'Art Contemporani de Campos, que a més de no ésser molt costós sensibilitzaria la gent i ajudaria als creadors més joves -o als més consolidats-, a la vegada que podríem disposar d'un museu únic a l'illa i en un lloc, que en tenim, que podria atreure molts de visitants.

Són, repetesc, simplement dues propostes que no espenyen cap butxaca municipal, ni cap intel·ligència, però que resten obertes entre les moltes possibilitats d'un poble que sap apreciar el seu passat i és conscient de les virtuts del futur. Posar-s'hi d'hora és símptoma d'intel·ligència.

Damià Huguet

CENTRE CULTURAL DE CAMPOS

10 ANYS DE CULTURA

ESCOLES D'HIVERN

Del 3 d'octubre 1988 al 31 de maig 1989

CERÀMICA: Preu matrícula: 500 pts. MENSUALITAT 3.000 pts. socis
(Materials apart)

BRODAR: Preu matrícula: 500 pts. MENSUALITAT 1.000 pts. socis

TALL i COSTURA: Preu matrícula: 500 pts. MENSUALITAT 1.000 pts. socis

BALL MALLORQUÍ: Preu matrícula: 4.000 pts. tot el curs els socis

ANGLÈS: Preu matrícula: 500 pts. MENSUALITAT 2.500 pts. socis

CATALÀ: Promoció cultural. Matrícula gratuita.

MÚSICA: Promoció musical. Matrícula gratuita.

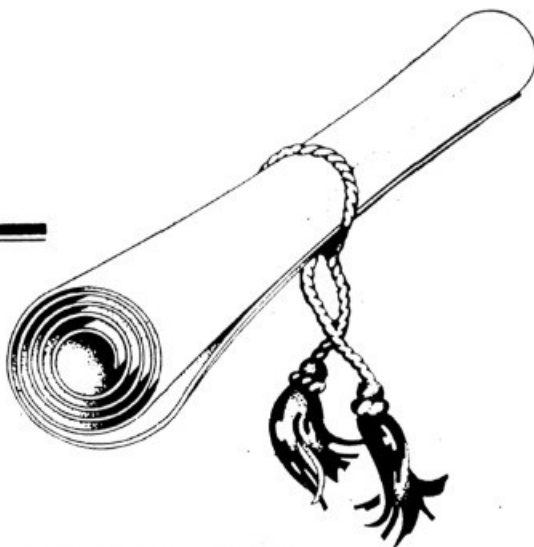

INSCRIPCIONS AL LOCAL DEL CENTRE

de 18 a 20 h.

PLACES LIMITADES

Els dies i horaris seran comunicats a partir del dia 28 de setembre.

Entrevista al selleter «Bonjesús». Fent una volta per la Vila

En Sebastià Ballester, un dels darrers selleters de Mallorca

En Sebastià Ballester, de 55 anys, es l'únic selleter que avui fa feina a Campos i un dels pocs que queden a Mallorca. Fa uns anys l'ofici de selleter era molt conegut, però amb la mecanització de foravila i la importació de productes fabricats en sèrie ha anat perdent-se a poc a poc i quedant oblidat per a molta gent.

-Com vàreu aprendre aquest ofici?

-Ja hi vaig néixer, mon pare era selleter i ja hi vaig néixer amb això.

-Quants selleters hi havia a Campos?

-En aquell temps n'hi havia al menys sis, eren n'Olivetret que encara es viu, el selleter Caganya que estava en el carrer de Sant Julià i també es viu, llavors hi havia el selleter Vives, el selleter Garcietes i un que li deien en Norberto...

-Actualment quants fan feina?

-Només qued jo.

-Què feis exactament?

-Faig les guarnicions d'un animal de tota classe, feim colleres per someres o cavalls, corretges per cans, morrals...

-Quines eines emprau per fer la vostra feina?

-Mitges llunes, estenalles, màquines de foradar, cutxilles, agulles, cera per encerolar el fil encerolat, pell de xot i de bou, cuiro...

-Selleter ve de selles, en feis també?

-Jo supòs que ve d'això, però deu venir de molt antic perquè jo no record que se'n fes cap a Campos.

-Com ha anat evolucionant la vostra feina?

-Un temps es feien 5 o 6 colleres per setmana a ca nostra i a ca els altres selleters supòs que deuria ser igual, ara se'n fan 7 o 8 en tot l'any.

-Avui es pot viure d'això?

-Se pot viure perquè feim de tot, un temps només feiem guarnicions, però ara feim de tot: tapissam balancins, sofàs... tot el que es presenta.

Feina en tenim molta, però dona poc perquè es una feina hores.

-Quants selleters queden a tot Mallorca?

-Al voltant d'aquest poble no n'hi ha cap, a Porreres crec que hi ha un home que fa alguna cosa, a dins Mallorca deu haver-n'hi 5 ò 6. Aquí duen feina de Llucmajor, de Can Pastilla, de Felanitx, de Cas Concos... fins quasi de davora Manacor vénen aquí perquè no hi ha selleters, és per això que tenim un poc de feina.

-Fins quan pensau seguir fent feina?

-Fins que el cos aguanti pens seguir-la fent.

-Teniu cap seguidor de l'ofici?

-El meu fill m'ajuda a estoques, però ell ja té una altra feina. D'això no es pot viure, s'anirà perdent perquè s'acaben les bèsties i els que en posen noves duen els ormejos d'enfora perquè resulta més barat. La nostra feina dona poc, és una feina artesanal que

Foto: Miquel Prohens (Foto Vida)

Foto: Miquel Prohens (Foto Vida)

duu moltes hores i a l'hora de cobrar no es pot fer pagar mai el que realment val.

Antònia Sitjar

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

Foto: DAMIÀ PROHENS (Foto Vidal)

Els veinats de la Plaça d'es Pou Nou, com cada any per Sant Miquel organitzaren la seva festa.

Encara que el temps no va acompanyar gaire varen esser molts els campaners, i no campaners que hi varen anar.

Foto: DAMIÀ PROHENS (Foto Vidal)

L'activitat del nostre Club d'Ultralleugers Ulca ja sona a nivell nacional.

Entrevista als components del conjunt «Brisas»

Foto: VIDAL

Tots nosaltres hem sentit parlar, si no els hem vists actuar, d'aquest grup de joves campaners anomenat «Brisas», que, en només uns mesos de vida ja ha aconseguit esser conegut i reconegut pel públic campaner, especialment pel de més edat. Des de RESSO volem contribuir a la millor coneixença del grup com a col·lectiu i dels seus membres individualment, per la qual cosa varem tenir una conversa amb ells que seguidament transcrivim.

-RESSO. Qui és BRISAS?

-BRISAS. Som en Pau Ballester, que toca la bateria i canta, en Nadal Covas, que toca el baix elèctric, en Pau Roig que toca els teclats i la trompeta i na Maria Roig, que toca el clarinet, el saxo, els teclats i també canta.

-Com va sorgir la idea de formar aquest grup?

-Nosaltres ja fa molts d'anys que estudiem música i, des de molt enrera ja teníem ganes de formar un conjunt, cosa que hem fet quan hem trobat que havia arribat el moment oportú.

-Quin temps fa que vàreu formar el conjunt?

-Començarem a assajar per a Nadal i la primera actuació la fèrem el passat mes de juny.

-Quantes actuacions heu realitzat des de llavors?

-Unes trenta, entre actuacions a hotels, berbenes, noces, comunions, etc.

-Qui vos ha ajudat a assejar i a muntar les peces que tocau?

-Les peces, les ha escrites na Margalida Tomàs a partir de discs i cintes i és també ella la que ens ha ajudat a assajar.

-Heu tingut problemes amb els veïnats a l'hora d'assajar?

-No, sinó tot el contrari, ja que nosaltres assejam un dia de la setmana fins a prop de les onze del vespre i els veïnats, a més a més de no queixar-se, moltes vegades vénen a veure'ns.

-Quin temps assejau?

-A l'hivern només un pic per setmana, perquè tenim més feina i no ens podem veure pus, però a l'estiu dues vegades o fins i tot més.

-Tots vosaltres teniu estudis musicals, quins són aquests estudis?

-Pau Ballester.- Jo fins a quart de solfeig i, per manca de professor de bateria al conservatori, he anat a classe amb en Macià Lladó (de ca'n Signate).

-Nadal Covas.- Jo tenc fins a quart de solfeig, primer de clarinet i he après a tocar el baix de forma autodidacta.

-Pau Roig.- He fet fins a cinquè de solfeig, fins a vuitè de

piano i fins a sisè de trompeta.

-Maria Roig.- Tenc fins a cinquè de solfeig, fins a novè de piano i fins a sisè de clarinet.

-La música que escoltau a ca vostra, és la mateixa que tocau?

-A casa nostra escoltam tota casta de música, des de la més antiga fins a la més moderna. Malgrat toquem, principalment, música dels anys seixanta, també en tocam de moderna.

-Pau, no és difícil cantar i, al mateix temps, tocar la bateria?

-Sí que ho és, hi han d'estar avesats. Ho he aconseguit a força de provar-ho molt.

-Heu pensat de compondre alguna cançó?

-Sí que ho hem pensat, però per ara encara no ho hem fet, per manca de temps, però n'arribarem a fer.

-I després, teniu intenció de promocionar-vos a gran escala, tal vegada enregistrar un disc?

-No, no ens ho hem plantejat. Tots tenim altres feines i això per nosaltres no és més que un «hobby».

-Llàstima, perquè capacitat no els en falta...

Jaume Lladó

La respiració

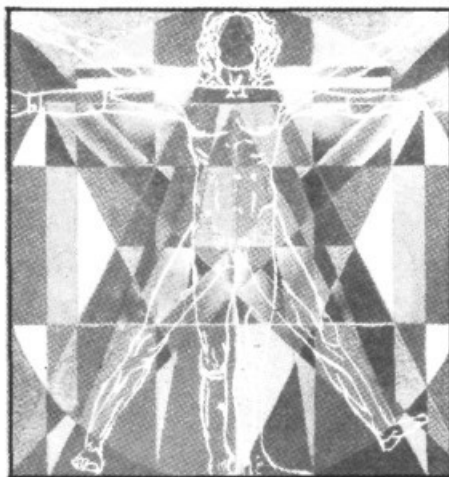
Està ben demostrat que les persones que volen iniciar un control autèntic de la seva pròpia salut, del seu caràcter o de les seves circumstàncies, han de començar per la base de la vida: la respiració.

Quan alenem, dins el nostre organisme hi ha unes reaccions químiques importantíssimes per a la nostra salut. Quan inhalam, és a dir quan introduïm aire dins els nostres pulmons, absorbim l'oxigen de l'aire per produir energia i calor necessàries per al nostre organisme, mitjançant la combustió de les substàncies dels nostres aliments. I quan expiram, o expulsam l'aire, eliminam elements tòxics, sobretot diòxid de carboni. El procés químic en els animals és semblant al de les persones, però en canvi les plantes necessiten precisament diòxid de carboni per poder viure. Aquest és un dels secrets de la natura, que manté aquesta relació de donar i rebre entre tots els éssers, de forma que uns no podem viure sense els altres.

La capacitat total dels pulmons és d'uns 626 centímetres cúbics, però no en solem expirar més de 375. Per això, queden dins els pulmons uns 250 centímetres cúbics d'aire que conté productes tòxics del procés respiratori. És lògic, per tant, que, si volem netejar l'aire dels pulmons, tenen molta importància les expiracions, que haurien de ser el més profundes possibles. Normalment alenem 16 o 18 vegades cada minut, i amb cada alenada introduïm uns 75 c.c. d'aire dins els pulmons. Un cicle respiratori complet consta de: inspiració, expiració i pausa. A causa de la nostra forma artificial de viure hem anat perdent la nostra capacitat de respirar correctament. El funcionament dels músculs durant la respiració és aquest: els pulmons ocupen la caixa toràctica de manera que el seu conjunt es pot comparar amb una pilota que s'infla i es buida. Just davall els pulmons hi ha musculatura diafragmàtica que té la funció d'empenyer els pulmons per amunt durant l'expiració, funció que la major part de nosaltres ja hem perdut. Una respiració correcta produeix una massatge molt beneficiós per a tots els òrgans del sistema digestiu, perquè els estimula i els ajuda a actuar i a mantenir-se sans, sense pastilles o medicaments.

Un altre aspecte molt important de la respiració és el ritme. Una vegada que la musculatura funciona adequadament, el ritme s'estableix automàticament. Hem de comprendre perfectament que tot el que

ens envolta, i no únicament les coses visibles, ans també els pensaments, els sentiments i moltes altres energies, estan formades, i poden diferenciar-se entre elles per les diferents velocitats de vibració.

Ja he explicat que la velocitat normal respiratòria és d'unes 16 a 18 vegades de respiracions per minut. Curiosament, si augmentam la freqüència de respiracions a unes 26 per minut i alenem amb les parts superiors dels pulmons, es produeix un estat del cos que ens fa insensibles a les sensacions de dolor. (Si bevem grans quantitats d'alcohol s'assoleix un efecte semblant. Per això una persona que s'ha engatada no sent mal si cau). Hi ha exemples curiosos com és el de la música de les marxes militars. El seu ritme està calculat per fer accelerar el ritme respiratori i estimular l'estat d'ànim. Els colors vermells als estandards i als uniformes tenen la mateixa finalitat. En canvi, és completament impossible assolir aquesta excitació si es manté una respiració lenta. És per això que quan una persona perd el control se li recomana que aleni lentament i compti fins a deu. I també és comprensible que una persona que, no tan sols no alena rítmicament, sinó que també té ataquets de ràbia o s'enfada freqüentment, acurça així la seva vida. I que en canvi, aquells que són filòsofs en el sentit profund de la paraula, o sigui que viuen en equilibri, alegres i amb mesura, allarguen els anys de vida i mantenen un estat constant de salut.

Quan alenem a un ritme de 10 ò 12 respiracions per minut és impossible sentir-

se irritat, tens o nerviós. Respirar a aquest ritme és molt útil i ens pot ajudar moltíssim a protegir-nos de totes les influències negatives que enverinen la nostra societat. I si encara arralentim la respiració a deu moviments profunds per minut, al cap de cinc minuts el cervell i tot el sistema nerviós es troben en un estat de claredat i relaxament que ens permet concentrar-nos en feines molt delicades i difícils durant unes quantes hores.

Sempre hem d'alenar pel nas, molt tranquils i sense tensió. Si feim exercicis respiratoris, convé triar un lloc tranquil i no fer-los després d'una menjada. Hi ha exercicis per tractar moltes malalties i problemes de salut. Amb exercicis molt senzills desapareixen: insomni, nerviosisme, hipertensió, por, apatia i mal humor.

La respiració correcta ha trobat moltíssimes aplicacions, també dins el camp laboral. A moltes fàbriques combinen el cant (estimulant de la respiració) amb la música, i els treballadors augmenten la productivitat i es troben més a gust.

Aquest fet ja es donava antigament amb les cançons que acompanyaven les feines del camp.

Hi ha malalties, com l'asma, que poden tenir com una de les seves causes una forma nerviosa de respiració.

Alenem tranquils i amb tota confiança en nosaltres mateixos. Siguem com els ocells que, sense aturall, canten la seva cançó de gràcies.

Clementina Clara

Les persones poden viure un cert temps sense aliments, però només una estoneta sense respirar. Durant la gestació alenem amb l'ajuda de la nostra mare que ens envia l'oxigen necessari per mitjà del cordó umbilical. Quan neixem i se'ns deslliga del cos matern, el Creador ens dona el primer glop d'aire, que és seguit pels primers plors, i així quedam relacionats amb aquest donar i rebre per a la vida. Fins que el darrer alè surti del cos per no tornar entrar-hi més.

Les espècies protegides I

Introducció

Les aus de presa en general, tan amenaçades avui arreu del món, constitueixen probablement, el grup d'auells que més atractiu presenta entre els aficionats a l'ornitologia de camp o de «captiveri». Només la seva presència connota salvatge i força, el seu aspecte poderós encaptiva l'ànim de tothom.

De fet, aquest ha estat un dels motius, dels molts que hi ha, que ha provocat la seva rarefacció: l'home, no content amb veure-les volant ha donat origen al mal determinat «artd de la cetreria», que ha acabat amb milers i milers de niuades. Tanmateix, aquest és només un dels múltiples factors de seu ocàs.

Es consideren les aus de presa com els grans depredadors del món alat. Les seves

preses fugen amb freqüència de la barrera zoològica de les aus, ja que entren dins la seva dieta una variada gamma d'animals; mamífers, rèptils, amfibis, insectes, peixos i altres elements de la fauna marina. Adhuc algunes espècies consumeixen de tant en tant matèria vegetal, i molts, bones dosis de caronya i despulles.

Centrant-nos en l'àmbit dels rapinyaires diürns, cal dir que aquests constitueixen un grup d'auelles formidablement divers i complex en el que figuren les aus més grans del planeta, com el gegantí i mític Cóndor dels Andes, fins els petits falconets, alguns dels quals a penes superen els 45 gr de pes.

Com a característiques generals dels falconiformes, l'ordre que engloba a tots els rapinyaires diürns, podem

destacar la presència de becs gruixuts i en general, corbats, forts i de dits amb ungles també fortes i corbades, tot per agafar, sostenir les preses i procedir al seu esquarterament. Es presenta en algunes espècies un dimorfisme sexual quant a coloració i molt sovint en el tamany: les femelles solen ser més grans que els mascles. També hi sol haver variació individual en la coloració general del plomatge, i els joves són, sovint distints als adults. Totes són bones voladores i amb gran capacitat, sobretot les espècies més grans per planejar i remuntar a cel obert, sota la influència de corrents tèrmiques ascendants, la qual cosa els ho permet unes mínimes despeses energètiques.

La classificació sistemàtica del grup és la següent:

Les famílies més nombroses quant al número d'espècies són el Accipitridae i Falconidae amb 236 i 61 respectivament. Pandionidae i Sagittaridae són famílies uniespecífiques; Cathartidae compta amb 7 representants vivents mentre que Neocatantidae i Teratornithidae només compten amb representants fòssils.

Els rapinyaires diürns presents a Balerars, entre els nidificants i els catalogats com a migradors pertanyen a tres famílies: Pandionidae, Accipitridae i Falconidae. Fins el present s'han citat a les illes 27 espècies més 3 possibles.

G.O.B.

En el pròxim número de Resso parlarem de l'estatus dels rapinyaires diürns presents a les Illes Balears.

Ordre	Subordre	Superfamília	Família
Accipitriformes	Cathartae	Neocathartoidea	Neocathartidae
			Cathartidae
		Cathartoidea	Teratornithidae
	Accipitres	Accipitroidea	Pandionidae
			Accipitridae
Falconiformes		Sagittaroidea	Sagittaridae
			Falconidae

Notes d'Església

El caire missioner que ens manca

Primerament dir-vos, lectors, que aquestes notes no pretenen tenir un caràcter exclusiu. Així idò, els qui us sentiu interessats per aquests temes, estau convidats a donar la vostra opinió, sempre dins el marc que «Ressò» posa al nostre abast; seria un signe d'Església que això succeís ben aviat.

Avui voldria apuntar un aspecte de l'Església important: el caràcter missioner que a tota hora es demana i ha de tenir l'Església. A llocs com Campos correm el perill d'oblidar aquest tret fonamental de qualsevol cristià: expressar ben vivament i amb totes les conseqüències la nostra Fe, la nostra Esperança i la nostra Caritat. Hem de comunicar la Fe: altrament, la Fe es perd i és un signe evident de feblesa del nostre cristianisme.

Voldria deixar clar, si és possible, que «Missions» no només significa Àfrica o Amèrica, és a dir, mirar enfora, sinó

també mirar aprop, obrar d'acord amb les necessitats de la nostra pròpia Diòcesi, que són moltes i variades. «Missioner» vol dir «enviat» i qualsevol cristià, de veres, s'ha de sentir enviat.

Però dit això avui m'interessa més recalcar el sentit més llunyà de les missions: hi ha moltes persones d'arreu del Món que senten la primera ajuda humana (casa, roba, aliment) i la primera notícia de Jesús gràcies a l'esforç missioner de la Diòcesi de més aprop, d'Europa, principalment. Això no és un apèndix de la vida de l'Església: és quelcom fonamental per ella i, també, per la nostra Fe.

A Campos hi ha alguns signes «missioners» importants, per exemple, i només en citaré els més evidents, alguns dels missioners són campaners i fan feina als llocs més insospitats (Burundi, Nova York, etc.); els Amics de Sant Blai s'han proposat donar un caire missioner a

aquest històric Oratori i així fan petites coses però que molts cops són les que més calen; a la Festa de l'Obra varem tenir convidats dos concelebrants missioners o, si més no, fruit de les missions. També podria citar totes les col·lectes que l'Església i altres organismes fan per ajudar humanament aquests pobles, amb errors i incerts, és clar. Finalment, no puc deixar d'esmentar el Beat Juníper Serra personatge des de tot punt de vista de la nostra Mallorca, personatge reconegut per la seva tasca missionera dins el seu temps i a llocs ben llunyans d'aquí. I som, els mallorquins, els qui manco sabem d'ell. De veres, pens, que sense un esforç missioner els cristians ens quedam a meitat de camí i això ens lleva tota la credibilitat que homes com el Beat Juníper varen edificar.

S'esquella.

Grup Radioafccionats Campos

Aquest grup el formam una sèrie de persones que, desinteressadament i amb molta il·lusió ens hem presentat i hem oferit els nostres serveis a la primera autoritat municipal.

Hem pensat que ja era hora que la gent sabés qui som i quina cosa és la radioafecció. És aquesta una activitat fascinant que va des de la intercomunicació a llarga distància amb companys de l'altra banda del món, a la participació comunicativa en casos d'emergència i quan els altres sistemes de comunicació queden anul·lats, sense oblidar l'ajuda que pot oferir en actes cívic-esportius i culturals (com per exemple, la pujada a Lluc a peu).

Des d'aquestes pàgines ens volem presentar i brindar la nostra col·laboració als organitzadors

d'actes de qualsevol tipus. També volem anunciar-vos que en la propera fira, del mes d'octubre, presentarem una mostra d'allò que en realitat és la radioafecció.

Els components del «GRUP RADIOAFECIONATS CAMPOS» som: Pere Joan Sunyer Barceló, Antoni Bujosa Oliver, Monserrat Alcàraz Vich, Jaume Mas Ferrer, Guillem Garcies Ballester, Bartomeu Mas Mas, Jaume Lladó Barceló, Damià Mulet Amer, Mª Gabriela Artigues Mesquida, Joan Vidal Jaume, Bernat Vadel·l Urrea, Antoni Guash Ferrer, Gabriel Sacares Mesquida, Arnau Perelló Mas, Miquel Rigo Xamena, Joan López Molina.

Tots residim a Campos.

Una salutació cordial per a tots de part d'aquest col·lectiu, que resta al vostre servei.

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ
MIQUEL LLADÓ

Avd. La Virgen, s/n - Tel. 65 06 75

Baix el sol i la lluna

Basta que no hi hagi ni amor ni odi perquè la comprensió apareixi espontàniament clara com la llum del dia una cova fosca

Shin Jin Mei

Aquest mes us parlaré d'un tema molt empalagós per a nosaltres, els occidentals: el Zen. I dic que és un tema empalagós perquè per arribar a entendre'l s'ha de viure plenament. Intentar teoritzar sobre aquest tema és com voler entendre què sent una planta quan rep la rosada de la matinada.

Per tal d'il·lustrar això que he escrit us contaré una anècdota succeïda a un intel·lectual quan un bon dia va decidir anar a visitar un mestre Zen per entendre què era això. El mestre el va rebre molt atentament i el va convidar a entrar dins la seva casa. S'assegueren i començaren a conversar. L'intel·lectual demanà al mestre que li explicàs què era el Zen. El mestre començà a parlar-li de les seves experiències diàries amb el Zen. L'erudit, però, l'interrompia seguit seguit dient: «això ja ho sabia, això ja ho entenc, etc.». Al cap d'una llarga estona el mestre oferí al convidat una tassa de tè. El mestre va omplir la tassa de tè fins que va vessar. L'intel·lectual exclamà: «què fas, no veus que vesses el tè?». Aquí el mestre el mirà als ulls i li digué: «clar que ho veig, però fins que no buidis la teva tassa, jo et podré oferir el meu tè».

Hem de reconèixer que això de «buidar la tassa» ens vé molt a contrapèl. I és que escoltar és quelcom molt difícil, molt més del que creim. Escoltar vertaderament suposa voler buidar la ment de qualsevol pensament i poder estar, així, totalment receptius. I això ens sol fer molta por.

Tècnicament podem definir el Zen (Zazen) com: asseure's enterra i concentrar l'atenció mental en la positura i en la respiració. Aquesta actitud produeix un equilibri psicossomàtic que es reforça amb el temps, i així podem anar tornant al nostre estat natural. (1)

Els occidentals estam acostumats a adjudicar a tot una finalitat, i no sabem concebre la vida sense metes ni projectes. Els grans mestres ens ensenyen que això no és així, dins la realitat del vertader ser que dorm a l'interior de nosaltres.

Va existir un samurai que volia arribar a ser el millor esgrimista del seu temps, ja

havia estudiat amb molts de mestres, però un dia decidí anar a estudiar amb el millor de tots, en Miyamoto Musachi. En arribar a ell li digué que volia ser el seu alumne, i fou acceptat. A continuació, el samurai li demanà que li explicàs el secret del Kenjutsu. El mestre li va fer trajinar llenya durant tres anys, fins que un dia el samurai demanà: «mestre, quan em duràs al Dojo (lloc d'entrenament)?». El mestre el dugué al seu Dojo i el va fer estar caminant per damunt la barra que volta i fixa la lona del tatami (quadrilàter) per fer-hi els combats) durant un any. El samurai, cansat, digué: «fa cinc anys que estic amb tu i no m'has ensenyat res d'esgrima». Al punt, en Miyamoto se'n dugué el samurai fins un gran barranc travessat només per

un llarg tronc. El mestre li va demanar que travessàs per damunt el tronc. El samurai va respondre que no volia travessar. A l'instant sentiren el renou dels cops d'un gaiato que s'acostava i veieren que era un cec, que passant per devora ells va travessar el barranc per damunt el tronc. El samurai va romandre amb la boca badada, sense entendre què li succeïa. El mestre li digué: «has estat tot un any caminant per damunt una barra molt més estreta i ara te renegues. Travessa!». El samurai va comprendre travessà. L'aprenentatge havia acabat: tres anys per al cos: un any per a la ment (concentració)(2); i l'esperit de cara al barranc (de cara a la mort) (3).

Aquí podem veure la importància de l'esperit autèntic, perquè a darrera hora ell sempre és el que decideix.

El cel es desintegra i es transforma en pols, la gran terra es torna plàcida i ningú la pot veure, l'arbre sec fa que floreixi de cop la seva única flor cridant de bell nou una primavera més enllà de la història.

Daichi

Miquel Monserrat

(1) Quan dic el nostre estat natural, em referesc a què per naturalesa, la persona és un tot únic i harmoniós. El que nosaltres consideram normal no és vertader, perquè les persones «normals» que coneixem són capaces de fer una cosa però pensar-ne una altra de molt distinta. La ment i el cos són dos extrems d'una sola cosa.

(2) Encara que el samurai desconeixia totalment el sentit de l'exercici.

(3) Amb aquesta experiència el samurai va comprendre que l'únic secret que té qualsevol cosa que facis, en el seu cas l'art de l'espasa, és que realment només pots viure la vida quan has acceptat la mort. Perquè si la mort no és acceptada, sempre tens por a morir-te i això fa que la vida no es visqui plenament, i la vius com si ja estiguessis mig mort.

Intercanvi cultural entre Castilla la Mancha i les Balears

Això era i no era...

Un any en el qual un grup de joves afeccionats al futbol varen fer campions de la lliga de futbol benjamí i com a recompensa d'aquest gran esforç ens prepararen un viatge. No sabíem gaire bé a on haviem d'anar, ens oferiren diferents llocs i després de parlar-ne ens decidírem a anar al Castell de San Servando, que és un alberg juvenil que pertany a la Comunitat Autònoma de Castilla La Mancha. I com podeu suposar hi ha un culpable que nosaltres haguem realitzat aquest viatge, ell és ni més ni manco que el nostre amic Don Toni Lladó, al qual, públicament, a través d'aquest escrit, i per mitjà d'aquesta revista, li donam les gràcies, i seguim contant les anècdotes d'aquest divertit i inoblidable viatge.

I arribà la data tan esperada per nosaltres. Érem catorze al.lots del nostre poble, motxilles en mà i entusiasmat partírem cap a l'aeroport, on ens trobàrem amb un altre grup de vint-i-sis nins i nines d'altres indrets de Mallorca. Més tard arribaria Don Toni Lladó, que acompanyava les monitores que realitzarien el viatge amb nosaltres, juntament amb Don Pep Ollers. A l'hora d'embarcar l'equipatge ens vàrem dividir en dos grups, ja que érem un grup bastant nombrós; totes les preocupacions del moment recaigueren en Don Toni Lladó i els monitors. Arribà l'hora de la veritat, ens hem d'acomiar, deixam els familiars i, com no, també D. Toni Lladó. I després d'una hora de vol, amb l'entusiasme dels nins que no havien volat mai, aterràrem a l'aeroport de Barajas de Madrid. Després de dues hores d'autocar arribàrem a Toledo i ens vàrem instal·lar al castell. L'estada al castell ens va agradar. Tot era magnífic, menys el menjar i l'aigua, ja que no hi estàvem acostumats. Les activitats que realitzàrem éren esportives al matí i culturals a l'horabaixa. Les esportives varen ésser divertides, ens enfretàrem als monitors amb un partit de futbol, amb un resultat de: monitors 7 - al.lots 8. Ah! l'equip de monitors era: Carlos, Juan, Marielo (Toledo), Pep Ollers, Magdalena Rigo i Esperança Mulet. També hi havia altres activitats: bàsquet i natació.

Els aspectes culturals realitzats foren: tres visites a Toledo: la Catedral, Museu de la Tortura, la Casa del Greco, Sinagoga..., i tots els Souvenirs. Sense dir-nos que hi havia quatre hores d'autocar ens en vàrem anar a Cuenca, on visitàrem les cases penjants, museu abstracte i la Catedral. Visitàrem el poble de Consuegra i ens varen mostrar el museu del poble i els famosos ge-

Foto: MAGDALENA RIGO

Foto: MAGDALENA RIGO

gants de D. Quijote que eren molins i un castell en runes, i seguint l'itinerari arribam a les Llacunes de Ruidera allà on un amic nostre ens va fer quedar bé jugant a ping-pong (eliminant quatre contrincants). Sabeu qui era?... Joan Mas Ballester. I després d'aquesta feta, bé ens mereixíem un bany i vàrem nedar a una llacuna que, malgrat tenguí el seu encant, en cap moment es pot comparar a la nostra mar mediterrània i manco després de passar-nos quatre hores d'autocar per nedar un quart d'hora. Arribam al darrer dia cultural i també del nostre viatge; amb un caramuller d'amics nous retornam, però abans haviem de visitar Madrid i abans ens haviem d'acomiar del castell i dels monitors Juan i Marielo, ja que en Carlos havia de venir amb nosaltres fins a la capital.

Un dels llocs que més il·lusió ens feia era visitar el camp del Madrid. El vàrem veure des de les grades i dinàrem en el parc del Retiro i a l'horabaixa visitàrem el museu on és exposat el «Guernica» quadre d'en Picasso. I aquí s'acaba el viatge amb la tornada cap a la nostra illa estimada, on ens esperaven moltes cares conegudes i estimades.

**Toni Riera Ginard
Joan Mas Ballester
Bernat Roig Roig**

Notícies fresques de la hípica campanera

Foto: TONI AMENGUAL

Començarem dient que a les instal·lacions del Club Hípic Campos es fa un bloc de dotze païsses per als socis interessats. Aquesta obra ha començat amb bon peu, ja que totes dotze ja estan llogades. Calculam que a mitjan mes de novembre els socis podran utilitzar aquestes païsses.

Parlem dels cavalls campaners que estan en competició:

LEGOLAS.- La darrera adquisició campanera, propietat d'en Guillem Coll (de Son Avall). Després d'uns mesos d'activitat ha pres fort amb una bona carrera, actuació en què es va veure que no està encara en la millor forma.

BENVENGUDA.- Propietat d'en Guillem Coll. Aquesta egua es troba en un moment molt baix de forma a causa de la gran temporada que va fer a principi d'any i a una lesió. Esperem que passi aquest bassiot i que torni a ser l'egua que sempre ha estat.

JABUL S.F.- Propietat de Ca'n Gasparet. El cavall

més regular en aquests moments de la plantilla campanera, que ha aconseguit dos tercers llocs dins aquest mes de setembre. A mesura que van passant les carreres hi ha esperances de bons resultats d'aquest cavall als mesos vinents.

NOVES INCORPORACIONS.

CARTUXA.- Propietat de n'Eugeni Gelabert «Pobler». Egua grisa, de raça andalusa que té escola clàssica. És una egua de bona estampa. N'Eugeni, que és un gran afeccionat a la doma clàssica, feia temps que la cercava.

PICARO.- Propietat de Lluc Roch i Biel Mas. Poltro d'un any, de raça trotona, fill del semental francès HABEO i de na JUANITA D'OR. Cavall castany, s'esperen grans coses d'ell, ja que té germanes en competició.

Per acabar direm que en Guillem Roig (fill d'en Guillem «Hereu Mas») ha adquirit una guarda d'egües

que era propietat del conegut torero Manuel Benítez «el Cordobés» amb més de

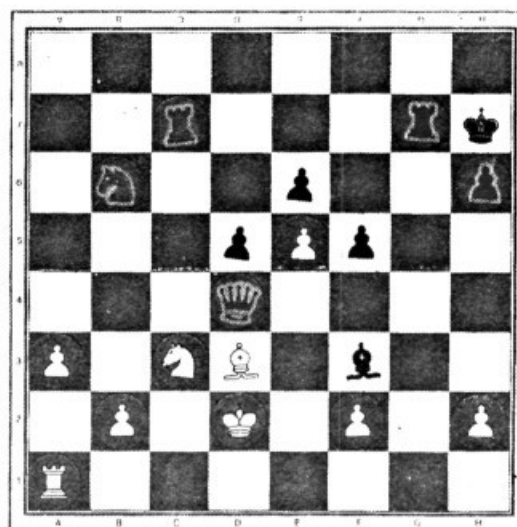
40 animals; li desitjam un bon futur.

Massadriver

Problema d'escacs

per Julià Mascaró

A la posició de la figura guanyen les negres en tres o quatre jugades, segons els moviments de les blanques

SOLUCIÓ AL PASSAT NÚMERO

La solució del problema del nº 2 és:

1. ... - C x C
2. D x T + - R2R
3. D x T - D4AD++

Juvenils temporada 88-89

La majoria dels components d'aquest equip són joves que es coneixen des de fa algunes temporades i dins i fora del camp són companys, això sempre és un bon punt d'arrancada.

Porters: Llorenç Servera, Vicens Villalonga.

Defenses: Baltasar Gómez, Toni Burguera, Biel Huguet, Joan Ferrer, Tolo Corbalan, Toni Perriago, Miguel Arcas, Joan Corbalan.

Mig campistes: Pep Montserrat, Guillem Fluxà, Toni Barceló, Juanjo Càrdeno.

Davanters: Agustín Duran, Toni Roig, Toni Bauzá, Miquel Serra.

És un equip en el qual la tècnica predonima sobre la força física.

La temporada ha començat prou bé, dels partits amistosos se n'han guanyat 4 i l'altre es va empatar, i així mateix la lliga i dos partits, dues victòries.

Campos, 2 Porto Cristo 0 i 1-5 al Port de Pollença.

Esperam una bona temporada d'aquest equip, i la seva meta és col·locar-se en els llocs del davant.

El que ens manca és la vostra ajuda, aficionats campers.

Els responsables d'aquest equip són en Rafel Garcias i en Diego Amoraga.

Alevins temporada 1988-89

Porters: Toni Cirer, Pere Mas, Diego Amor.

Defenses: Toni Riera, Pere López, Tolo Julià, Biel Mas, Emilio Càrdeno, Josele.

Davanters: Miquel Campos, Bernat Roig, Santi Rodríguez, Miquel Mercadal.

Entrenadors: Toni Nina i Tomàs Recó.

No serà una tasca dolça mantenir-se entre els equips capdavanters, encara que qualitat i ganes no en manquen, això ja s'ha vist al llarg de la pre-temporada i així ho demostren els resultats obtinguts:

Espanya, 1 - Campos, 4 / Campos, 5 - Espanya, 0 / Campos, 1 - Porreres, 5 / Porreres, 1 - Campos, 2 / Ses Salines, 2 - Campos, 3

L'equip aleví del C.D. Campos afronta la nova temporada que es presenta marcada per l'optimisme dels jugadors procedents del super-equip de benjamins de l'any passat i el temor dels «veterans» a repetir una campanya com l'anterior.

Només s'ha perdut un partit i amb un equip que cal considerar de menys categoria, això ha servit als jugadors per posar els peus a terra i per

comprovar que no hi ha partit fàcil i que s'ha de guanyar dins el terreny de joc.

L'equip és ben compensat en quan a classe i a força, el joc vist fins ara és de gran qualitat i l'esforç demostrat pels jugadors, a cada un dels tres entrenaments setmanals és encomiable.

El dissabte 1 d'Octubre començà la lliga amb un resultat inmillorable: Campos, 9 - Petra, 1. El Petra, la lliga pssada, era un dels gallets de la categoria.

Els gols foren aconseguits per: Roig (3), Mas (3), Toni Pons, M. Campos, i Joan G. Vidal.

Volem acabar amb un consell: si els dissabtes horabaixa no us voleu avorrir no ho dubteu, anau a veure aquest equip d'al·lotets, serà una hora agradable veient com juguen els futurs crancs del Campos (que bona falta li fan). Si les coses no surten bé sens dubte que intentaran, de qualsevol de les maneres legals, que hi surtin. La nostra filosofia és aconseguir jugar bon futbol i aconseguir bones persones.

Aquests nins, que ho són, necessiten l'ajuda de tots, no ho oblideu.

Equip Benjamí 1988-89

Foto: DAMIÀ PROHENS (Foto Vidal)

Porter: Silvestre Garcias, Defenses: Tomeu Burguera, Ramon Juan, Fernando Galea, Josep Garcia, Lorenzo, Lluís, Florencio.

Mig campistes: Joan Pons, Nofre Vidal, Xisco Barceló, Cosme, Guillem.

-Davanters: Silvestre Mercadal, Tià Pons, Patxi Blasco, Joan Mas, Andreu Mas, Joan Tejada, Marcial, Pep Roig.

L'equip bàsic en la pre-temporada ha estat el següent:

Silvestre; Galea, J. Garcia, Lorenzo, Ramon; Cosme, Joan Pons, Nofre; Xisco, S. Mercadal, Tià Pons.

També han jugat en Lluís, en Tomeu, en Patxi i en Joan Mas.

Els resultats de la pre-temporada són els següents:

Campos 5 - Montuiri 0

Campos 1 - At. Rafal 0

Montuiri 3 - Campos 3

Nou gols a favor, tres en contra, dues victòries i un empat.

El dissabte dia 1 d'octubre va començar la lliga, l'equip local jugava a Artà i el resultat del partit bo pels nostres al.lots: Artà 0 Cam-

pos 1, el gol el marcà en nofre al minut 8 de la segona part. L'equip inicial el formaren els següents jugadors: Silvestre, Ramon, Galea, Garcia, Lorenzo, Nofre, J. Pons, Cosme, J. Mas, S. Mercadal i Xisco. Al llarg del partit en Tomeu i en Lluís entraren en lloc de'n Cosme i de'n J. Mas.

Va ser un partit jugat de poder a poder, sota una insistent pluja que mai no va impedir que els jugadors jugassin a tope. Va ser un partit molt disputat i emocionant.

La iniciativa sempre la dugueren els nostres, els «veterans» del Campos imposaren la seva llei. A la primera part, un gol preciós de'n J. Pons fou anul·lat, incomprensiblement per l'àrbitre; i haguérem d'esperar a la segona part per veure com el marcador es movia, minut 8, Joan Pons centra i Nofre gol. Llavors el Campos es replegà i fins el minut 32 (l'àrbitre va allargar el partit uns set minuts).

Bon debut de l'equip campaner que sens dubte podrà fer un paper més que digne i ens oferirà futbol de categoria.

BAR
CA'N XIM
CAFÉ

Ciclisme

Dissabte dia 24 de setembre a les 3'30 de l'horabaixa es disputà una cursa de bicicletes a Campos, organitzada (com ja és habitual) per l'amo Andreu Monserrat (N'Andreu Tiu) president del CD. MINACO. La cursa era per a corredors afeccionats i juvenils, els quals havien de recórrer uns 100 km. (set voltes al circuit de Sa Barrala).

Sortiren uns 36 corredors, cap d'ells campaner.

La primera fuga la protagonitzà el llucmajorer Sampol acompanyat d'en Suau; va ser de poca durada, equips com el MINACO i com el TORRENS controlaven la cursa i no volien sorpreses.

Entre la quarta i la cinquena volta, l'ex-professional porrerenc, Rafel Cerdà, rodà en solitari i una vegada reincorporat al pilot, el porrerenc, fugiren en Joan Llaneres i a la seva roda el juvenil Joan Porres, el qual mai no va ajudar al porrerenc Llaneres, aquest va dur el pes de l'escapada i llavors sobre la línia d'arribada fou superat pel juvenil.

CLASSIFICACIÓ:

- 1.- Joan Porres (juvenil).
- 2.- Joan Llaneres (afeccionat - MINACO).
- 3.- Ramon Ros (afeccionat).

Magdalena Rigo

Atletisme

Dins el món de l'atletisme campaner sonen durant aquests dies dues notícies de distint tipus. Per una banda la celebració de la ja tradicional i popular Milla Urbana, que com és costum es celebra el dia de la Fira (20 d'octubre). És d'esperar que com en edicions anteriors vinguin els millors atletes de la comarca i també de fora d'ella, sempre amb la finalitat d'oferir un bon espectacle.

L'altra notícia, que es va fonamentant dia a dia, és la possible independència de l'atletisme campaner respecte al CD. Campos. No podem dir en aquests moments quins poden ésser els motius de l'assumpte, però tot pareix indicar que

la meta és la creació d'un potent equip comarcal: Porreres, Sant Joan, Montuïri i Campos; tots ells modestos però amb grans individualitats que amb un poc d'il·lusió podrien convertir-se en un equip capaç de plantar cara als «superpots» Pollença, Calvià, Hermes, Fidípides i Joan Capó de Felanitx, si és que aquest, al final, no s'integra també en aquest equip comarcal. Per ventura l'únic que manca en aquests moments sigui un sponsor, però apunta aquest nom: A.A.M. (Agrupació Atlètica Migjorn).

Es un tema que durà coa.

M.P.P.M.

La temporada de vela lleugera 88 a Campos

Per acabar aquest any només falten un parell de mesos. Durant aquesta temporada, quatre regatistes campaners han participat a les nombroses proves de vela lleugera de la classe internacional Optimist, que s'han disputat durant tot l'any.

Per mor de l'horari i de

falta de temps en Damià A. Verger, de dotze anys, no ha pogut competir a la major part de les regates disputades durant l'hivern. A l'estiu la cosa ha anat millor.

Per altra banda, en Jaume Adrover i en Joan Blanch, d'onze i de nou anys respectivament, han

elevat el seu nivell competitiu i han aconseguit alguns triomfs rellevants dins la seva categoria. És difícil de dir, però possiblement n'Andreu Adrover amb només set anys sigui la futura promesa que aquest estiu ha començat a regatejar.

Probablement la cosa

més important d'aquesta temporada hagi estat la formació d'una base sòlida per a la competició de vela lleugera infantil que abans no existia, i que aquest esport ha començat a tenir una certa rellevància a Campos.

Damià A. Verger

Caça

Dia 11 de setembre de 1988 es va celebrar dins l'àmbit esportiu campaner, concretament dins el món de la caça, un gran esdeveniment. Em referesc al Campionat d'Europa de tir de Colom a braç.

Va ésser una celebració magnífica gràcies a la col·laboració del poble i especialment de la Societat de Caçadors de Campos. La gent s'ho va agafar molt bé, ja que fins ara no s'havia donat gaire importància a aquest esport que és la

caça. Hi va venir gent de quasi per tot, especialment de València. Eren unes dues o tres mil persones sense comptar els mallorquins que tampoc no van quedar darrera.

Passem a parlar breument dels trofeus que hi va haver: Hi havia cinc trofeus d'or, cinquanta trofeus de plata, seixanta-cinc diversos i un milió tres-cents quinze mil pessetes a repartir entre els guanyadors. D'aquests trofeus que acabam d'esmentar els campaners se'n dugueren una

bona partida, ja que n'hi va haver tres que es col·locaren entre els deu primers.

Quan es va arribar a l'etapa final de la competició van quedar a desempatar un mallorquí i un valencià, tots els tiradors estaven amb el cor estret, finalment el valencià va fallar el colom i es va proclamar campió d'Europa el mallorquí, concretament de Sa Pobla, en Jaume Ramis, com us podeu imaginar els valencians feien fumet.

Hem de donar les gràcies

al President de la Societat de Caçadors de Campos en Tomeu Obrador Coll, ja que gràcies a ell s'ha fet tot això i també a l'antic campió en Miquel Vanrell.

Gràcies a tots els que hi varen participar, també volem agrair la col·laboració dels guardes de seguretat que hi va haver i que feren que hi hagués un ambient del tot favorable.

Us saluda la SOCIETAT DE CAÇADORS DE CAMPOS. Gràcies.

TIM PORTAPOK

Sense cap ni peus

Tenc tantes coses per contar, que m'és impossible ordenar-ho tot bé dins el meu capet. Podria contar-vos quatre coses de les Olimpíades modernes, podria parlar del servei de l'ambulància, dels policies municipals, podríem conferenciar fent alusió a la «Benemérita», fins i tot puc escriure una endevinalla i saludar una partida d'amics.

Però una de les coses més penoses que vivim a aquest poble és el futbol, i no únicament pateix el futbol, sino que també hi ha altres esports que, tot i funcionar, són despreciats per part dels regidors d'aquest poble.

Per anomenar peça: fa un any que en Tomàs «Racó» va ser subcampió del món de pesca, en l'especialitat d'embarcació fonejada, a Portugal. Per cert, que Call Vermell Ràdio va ser la primera emissora de ràdio que va difondre aquesta notícia. Posteriorment el corresponent premi local i... res pus. A en Tomàs l'havíem d'haver anat a esperar a Sa Parada amb la banda de música i fer-li una super-festa. I també havíem d'haver fet el mateix amb en Miquel Vanrell, campió d'Europa de tir a coloms a braç l'any 1987. ¡¡¡Banda de música amb tots els honors que es mereixia!!!

Els Benjamins del C.D. Campos, durant la lliga 87-88 han batut rècords mundials, estadísticament parlant. I quin premi varen rebre? Quatre rajoletes i un sopar ofert per l'Ajuntament. I no parlem del sopar, quasi

res... bonet; però l'entrega de rajoles i diplomes: anodina, soporífera, cansina, pèssima.

D'aquesta gent nostra tothom se'n recordarà. Potser que el temps els llevi alegria, fortalesa, forma física; però mai, mai, mai els podrà llevar la glòria d'haver estat campions.

Canviem de tema. Sabeu com s'anomena l'any 1988, encollonadament parlant? L'any de la pixarada. El guanyador del darrer Tour, Don Pedro Delgado «El Gran» i Don Ben Johnson «El Super Ràpid», passaran a la història com dos pixadors famosos, un per bé, i l'altre en perjudici seu i a favor d'en Carl Lewis. Però posaria missions que cap d'ells va conèixer Madò Murtona, una montuïrera famosa devers els anys 40... que guanyava a pixar a tots els homes de Montuïri. Com s'arreglava? Una bona estreta i ram!!! ram!!! fins a 8 metres. Ja es poden llevar de davant en Delgado i en Johnson! Madò Murtona, a més no prenia cocaïna ni L.S.D. No fumava porros, ni prenia anabolitzants. Ni tan sols la Coca-Cola havia arribat a Montuïri.

Aquest mes també tenc un poc d'informació de la recollida dels fems, més ben dit, de la recollida de ferro. Molta gent es demana quin dia es recollen tots els ormejos metàl·lics. Un dia es diu que és el primer divendres de cada mes. Un altre dia diuen que és el segon dissabte de cada mes, un altre dia diuen que és el tercer mes de cada dilluns, un altre que és el segon mes de cada any bisext. JO, personalment, crec que deu ser el segon any de cada dimarts en que el mes tenguí trenta de Febrer i sigui el dia de Sant Joan d'ets Ases.

I de l'ambulància, què em deis? Hi ha hagut vacances, hi ha hagut accidents i han hagut d'anar a cercar l'ambulància de Felanitx. Però ara ja tenim un xòfer oficial, un poc lent,

però oficial, i va vestit com els municipals... Alerta!!! Arriba en Hammer, tan pel seu punt de mira com per la seva vista de linx, pot ser... mortal.

Una altra de les meves febleses, ja ho sabeu, són els regidors. Estic totalment en contra de la paga que tenen ells i el Batle; els únics que tenen dret a cobrar i encara més del que els pertoca són: Don Toni Ballester i Don Guillem Adrover... La resta, ni tan sols el tractament de Don es mereixen.

I per acabar-ho de coure, una endevinalla, dedicada a en Toni, un amic, poc amic de segons quins animals: Dos punxentos, dos lluentos quatre tripotrapos i un ruixador de mosques. Sabeu què és...?

Solució: Una vaca grossa.

I salut a uns amics lectors asiduus de RESSO que fan feina a G.E.S.A. Hola caretos! Què, vos estau descollonant? Van bé les coses? Si no hi van i vos agraden les figues de moro, menjau-ne tres o cinc, mai en nombre parell... caretos!!!

En tornar-hi parlarem de la «Benemérita»

BAR
CA'N XIM
CAFÈ

Agenda

(Moviment demogràfic durant els mesos d'Agost i Setembre de 1988)

NAIXEMENTS:

- Margalida Fullana Mercadal, filla de Miquel i de Maria, va néixer dia deu d'Agost a les desset cinquanta-cinc.
- Neus Burguera Prohens, filla de Mateu i de Concepció, va néixer dia vint d'Agost a les vint cinquanta-cinc.
- Joan Espinar Garcias, fill de Juan Luís i de Catalina, va néixer dia quinze d'Agost a les set trenta del matí.
- Maria-Magdalena López Jaume, filla de Juan i de Francisca, va néixer dia vint-i-cinc d'Agost a les devuit quaranta.
- Pere-Tomàs Ollers Adrover, fill de Pere i de Margalida, va néixer dia vint-i-cinc d'Agost a les devuit quaranta.
- Estefania Valls Sánchez, filla de Fernando i de Juana Maria, va néixer dia trenta d'Agost a les dotze de mitjanit.
- Guillem Escales Gelabert, fill de Pere i de Maria, va néixer dia sis de Setembre a les onze trenta.
- Joan Barceló Fullana, fill de Bartomeu i de Catalina Victòria, va néixer dia nou de Setembre a les dotze i cinc de la nit.
- Bartomeu Escalas Vidal, fill de Guillem i de Catalina, va néixer dia deu de Setembre a les vint quaranta.
- Gabriel Mayana Pomar, fill de Gabriel i de Magdalena, va néixer dia int-i-dos de Setembre a les dues trenta de la matinada.

- José Tejada Rodríguez, fill de Juan i de Maria del Carmen, va néixer dia vin-i-tres de Setembre a les sis quaranta cinc.
- Joana Maria Adrover Barceló, filla de Guillem i de Miquela, va néixer dia vin-i-cinc de Setembre a les deu trenta del matí.
- Jaume Gelabert Alcina, fill de Eugeni-Mª Domingo i de Maria, va néixer dia vint-i-nou de Setembre a les setze trenta.

MATRIMONIS

- Rolf Shiller amb Gudrum Möllers, 8 -Agost- 1.988, Església de Sant Julià.
- Manuel Martínez Reyes amb Apollonia Roser Mesquida, 23 -Agost- 1.988, Església de Sant Julià.
- Miquel Ginard Obrador amb Antònia Sbert Fullana, 30 -Juliol- 1.988, Església de Sant Julià.
- Antoni Lliteras Lliteras amb Maria-Antònia Barceló Maimó, 3 -Setembre- 1.988, Església de Sant Julià.
- Jaume Barceló Sbert amb Maria-Magdalena Font Vidal, 17 -Setembre- 1.988.

DEFUNCIONS

- Miquel Lladó Bujosa (Miquel Molí d'En Vic), 87 anys, casat, 15 -Agost- 1.988, C/ Nou, 75.
- Joana-Aina Obrador Moll (de Ca'n Cos), 76 anys, viuda, 17 -Agost- 1.988, C/ Plaça, 6.
- Joan Nicolau Vicenç (En Joan Feliu), 64 anys, casat, 30 -Agost- 1.988, C/ Lluna, 5.
- Guillem Vanrell Vadell (Guillem de Son Garau), 84 anys, casat, 4 -setembre- 1988, C/ Alba, 1.
- Sebastià Lladó Mesquida, (Sebastià «Clasta»), 790 anys, casat, 6-setembre-1988, C/ Nou, 72.
- Joan Huguet Ballester (Joan «Canova»), 83 anys, casat, 8 -setembre- 1988, C/ Sol 16.
- Joan Alcinas Mas (Fill d'en Toni «Rostit»), 39 anys, fadrí, 27 -agost- 1988, C/ Sureda, 11.
- Antònia Ferragut Bonet (Vda. d'en Guillem «Ravelleret»), 76 anys, viuda, 12 - Setembre- 1988, C/ Historiador Tallades, 22.
- Antònia Garcías Bover (Vda. d'en Bernat «Piu»), 84 anys, viuda, 21 -setembre- 1988, C/ Silos, 31.
- Catalina Ginard Ballester (Caterina «Parada»), 90 anys, viuda, 27 -setembre- 1988, C/ Costa i Llobera, 9.

Per decisió majoritari del consell de redacció, aquesta vegada no surten fotos a aquesta secció. Si estau interessats en que surtin les vostres fotos, només heu d'enviar-les a: RESSÒ, Ap. 40. Campos.

Concurs

Aquest mes el Concurs de RESSÒ vos ofereix participar en la resolució d'aquestes preguntes:

- 1.- Què eren el Mostassafs?
  - 2.- A Sa Ràpita hi ha la torre de Son Durí. Digués de quina època és i quina funció tenia.
  - 3.- A una capella de l'Església de Sant Julià hi ha una sepultura amb una làpida amb dos noms: Joaquin Obrador i Guillem Clar, morts a Lluçmajor el 23 d'abril de 1823. Explica en quines circumstàncies varen morir aquests dos camperers.
  - 4.- Sant Julià és el patró del nostre poble. Digués de quin país era originari.
  - 5.- Què és un pi barraquer?
- Segurament hauràs de fer bastantes preguntes abans d' aclarir tots aquests interrogants que et plantejam. Ara bé, el que volem és fomentar l'esperit d'investigació, en el sentit general d'aquesta expressió. Tu mateix sabràs a qui has de dirigir les teves preguntes: a un religiós, a un pagès, a gent d'edat, a la Biblioteca Municipal, etc. Coratge i pren part en aquest petita aventura cultural.
- Les bases, les de sempre:
- a.- S'han d'enviar les respostes a: RESSÒ, apartat de correus n° 40 de Campos, abans de dia 30 de novembre.
  - b.- Hi podeu participar si teniu entre 9 i 13 anys.
  - c.- Amb les contestacions envieu el vostre nom complet, data de naixement, centre escolar i adreça.
  - d.- Entre els encertants sortejarem aquests premis:
5 subscripcions a RESSÒ i 5 premis de 1.000 ptes. en llibres.

En es Pub

DES D'ARA,

DESCOMPTES I AVANTATGES TAMBÉ A EUROPA.

VIATJA AMB ELL!

GOVERN BALEAR
CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDÈNCIA
Direcció General de Joventut

CAJA DE BALEARES
"SA NOSTRA"

BANCA MARCH

BANCO
BILBAO-VIZCAYA
BBV

"la Caixa"
CAIXA DE PENSIONS